

ØF-rapport nr. 15/2007

Evaluering av ANSA

av

**Tonje Lauritzen,
Asgeir Skålholt,
Vegard Johansen
og
Svein Bergum**

Østlandsforskning

Østlandsforskning er et forskningsinstitutt som ble etablert i 1984 med fylkeskommunene og høgskolestyrene/de regionale høgskolesentra i fylkene Oppland, Hedmark og Buskerud som stiftere i samarbeid med Kommunaldepartementet.

Østlandsforskning er lokalisert i høgskolemiljøet på Lillehammer og har i tillegg kontorer i Hamar. Instituttet driver anvendt, tverrfaglig og problemorientert forskning og utvikling.

Østlandsforskning er orientert mot en bred og sammensatt gruppe brukere. Den faglige virksomheten er konsentrert om to områder:

Næringsliv og regional utvikling
Velferd, organisasjon og kommunikasjon

Østlandsforskning's viktigste oppdragsgivere er departement, fylkeskommuner, kommuner, statlige etater, råd og utvalg, Norges forskningsråd, næringslivet og bransjeorganisasjoner.

Østlandsforskning har samarbeidsavtaler med Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Hedmark og Norsk institutt for naturforskning. Denne kunnskapsressursen utnyttes til beste for alle parter.

ØF- rapport nr. 15/2007

Evaluering av ANSA

av

**Tonje Lauritzen,
Asgeir Skålholt,
Vegard Johansen
og
Svein Bergum**

østlandsforskning

Tittel: Evaluering av ANSA
Forfatter: Tonje Lauritzen, Asgeir Skålholt, Vegard Johansen og Svein Bergum
ØF-rapport nr.: 15/2007
ISBN nr.: 978-82-7356-611-9
ISSN nr.: 0809-1617
Prosjektnummer: 10206
Prosjektnavn: Evaluering av ANSA
Oppdragsgiver: Kunnskapsdepartementet
Prosjektleder: Svein Bergum

Referat: På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet har Østlandsforskning gjennomført en evaluering av ANSA. Evalueringen er gjennomført i tidsperioden oktober til desember 2007.
I evalueringen er det benyttet metodetriangulering. Rapporten baserer seg på analyser av en spørreundersøkelse til ANSAs medlemmer (2300 respondenter), gruppeintervjuer og individuelle intervjuer med ANSA-medlemmer (23 informanter), og dybdeintervjuer med sentrale aktører innen ANSA (5 informanter).
I rapporten diskuteres fire problemstillinger: 1. Hvilke informasjonstiltak og velferdstilbud tilbyr ANSA? 2. I hvilken grad benytter medlemmene seg av ANSAs tiltak og velferdstilbud? 3. Hvilken nytte og betydning vurderer medlemmene at ANSA har? 4. Brukes midlene fra Kunnskapsdepartementet i tråd med forutsetningene?

Emneord: ANSA, medlemsundersøkelse, metodetriangulering, evaluering.

Dato: 20. desember 2007

Antall sider: 80 sider

Pris: Kr 150,-

Utgiver: Østlandsforskning
Serviceboks
2626 Lillehammer

Telefon 61 26 57 00
Telefax 61 25 41 65
e-mail: post@ostforsk.no
<http://www.ostforsk.no>

Dette eksemplar er fremstilt etter KOPINOR, Stenergate 1 0050 Oslo 1.
Ytterligere eksemplarfremstilling uten avtale og strid med åndsverkloven er straffbart og kan medføre erstatningsansvar.

Forord

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet (KD) har Østlandsforskning (ØF) gjennomført en evaluering av ANSA. Evalueringen er gjennomført i perioden oktober til desember 2007 og har hatt en ramme tilsvarende en arbeidsinnsats på 3 månedsverk. Målet med denne evalueringen har vært å kartlegge informasjonstiltakene og velferdstilbudene i regi av ANSA, samt å vurdere effektene og betydningen av ANSAs tiltak og tilbud.

Fire forskere ved ØF har deltatt i arbeidet.

- Svein Bergum har ledet prosjektet.
- Asgeir Skålholt har vært ansvarlig for dokumentstudier.
- Tonje Lauritzen har hatt ansvar for de kvalitative studiene (gruppeintervju og intervjuer).
- Vegard Johansen har hatt ansvar for den kvantitative undersøkelsen.

Østlandsforskning vil takke prosjektgruppen fra KD ved Monja Evdahl og Arne Lunde for et konstruktivt samarbeid. Vi takker ANSAs sekretariat i Norge og ANSAs medlemmer i utlandet for deltakelse i dybdeintervjuer og hjelp med organisering av gruppeintervjuer.

Vi vil også takke alle ANSA-medlemmer som har bidratt med å besvare spørreundersøkelsene og deltatt i gruppeintervjuene. Uten deres deltakelse hadde vi ikke kunnet gjennomføre evalueringen.

Lillehammer, 20. desember 2007

Torhild Andersen
forskningsleder

Svein Bergum
prosjektleder

Innhold

Sammendrag	7
1 Innledning	7
1.1 Om ANSA.....	7
1.2 Problemstillinger.....	9
1.3 Rapportens oppbygging.....	10
2 Metodisk tilnærming	11
2.1 Intervjuer av ANSA-medarbeidere.....	11
2.2 Bredestudien.....	12
2.3 Gruppeintervjuer.....	14
3 ANSAs mandat	17
3.1 Studentsamskipnadsloven.....	17
3.2 Budsjett og regnskap.....	19
3.3 Kapitteloppsummering.....	22
4 ANSAs organisering – og utfordringer	23
4.1 ANSAs infosenter for utdanning.....	25
4.2 ANSA som studentsamskipnad.....	28
4.3 ANSA som interesseorganisasjon.....	33
4.4 Kapitteloppsummering.....	35
5 Hvem er og hva mener ANSA-medlemmene?	37
5.1 ANSA-medlemmene sammenlignet med norske studenter.....	37
5.2 Før studiene.....	38
5.3 Under studiene.....	43
5.4 Hvem gjør hva av ANSA-studentene.....	44
5.5 Studentenes vurdering av ANSA.....	45
5.6 Kapitteloppsummering.....	51
6 ANSAs betydning for studentene i utvalgte land	53
6.1 Før studiene.....	53
6.2 Under studiene.....	55
6.3 Etter studiene.....	58
6.4 Studentenes syn på ANSAs organisering.....	59

6.5	Kapitteloppsummering	60
7	Konklusjon	61
7.1	Kartlegging av tiltak og tilbud	61
7.2	Medlemmenes bruk og nytte av ANSAs tiltak og tilbud	63
7.3	Vurderinger	64
	Referanser	67

Sammendrag

Østlandsforskning (ØF) har i perioden oktober til desember 2007 gjennomført en evaluering av ANSA på vegne av Kunnskapsdepartementet (KD). Evalueringen har hatt fokus på fire hovedproblemstillinger:

- Hvilke informasjonstiltak og velferdstilbud tilbyr ANSA?
- I hvilken grad benytter medlemmene seg av ANSAs tiltak og velferdstilbud?
- Hvilken nytte og betydning vurderer medlemmene at ANSA har?
- Brukes midlene fra Kunnskapsdepartementet i tråd med forutsetningene?

ØF har i sin evaluering benyttet metodetriangulering gjennom dokumentstudier, individuelle intervjuer med ANSAs sekretariat og president, spørreundersøkelse blant 2300 ANSA-medlemmer samt gruppeintervju og individuelle intervjuer med studenter fra utvalgte land.

ANSAs arbeidsområder omfatter både å være interesseorganisasjon gjennom politisk arbeid, drive et informasjonssenter som gir objektiv informasjon til studenter som skal til utlandet samt drive velferdstiltak for norske studenter under utenlandsoppholdet gjennom økonomisk støtte til arrangement, beredkapsoppgaver og organisasjonsutvikling. ANSA tilbyr en rekke informasjonstiltak for å nå sine ulike målgrupper. Internett-sider, brosjyrer, ANSA-nytt og stand på messer er det som når den bredeste målgruppen, men i tillegg tilbys personlig veiledning, svar på henvendelser via telefon og e-post, foredrag og temakvelder. Når det gjelder velferdstiltak er økonomisk støtte til arrangement i ANSA-land blant de viktigste, sammen med ulike typer seminarer: sommerseminarer for tillitsvalgte, årlig næringslivsseminar for å koble hjemvendte kandidater og næringsliv, rådgivnings og beredskapstjenester, samt medlemsfordeler som forsikring og bank.

ØFs spørreskjemaundersøkelse viste at det er publikasjonen ANSA-nytt som har størst oppslutning, og hele 70 prosent av studentene svarte at de har lest dette under sitt opphold. Videre er internett-sidene populære, da 60 prosent av medlemmene har brukt disse. Halvparten av informantene har deltatt på ett eller flere typer sosiale arrangementer. Lengden på ANSA-medlemskapet og om man tar hele eller deler av studiet i utlandet påvirker deltakelsen. Betydningen av arrangementene varierer, og det er i de land som ligger lengst fra Norge og er kulturelt forskjellig fra oss, at de sosiale arrangementene er viktigst. Når det gjelder ANSAs rådgivningstjeneste, er det flest spørsmål rundt finansiering/forsikring og Lånekassen, og 19 prosent av informantene har benyttet seg av slike tilbud. De som har benyttet seg av veiledning, har hatt et positivt utbytte av dette. ANSA har også en rolle på et område som er mer ukjent, nemlig i forbindelse med sykdom og vanskelige personlige saker for studentene. Det er 9

prosent som har benyttet seg av ANSA i slike sammenhenger. Da er det også et utstrakt samarbeid med Sjømannskirken.

Forsikringsordningene er den viktigste motivasjon for å tegne medlemskap i ANSA. 50 prosent oppgir dette som årsak. Hele 78 prosent er også godt fornøyd med informasjon om finansiering og forsikring. Like fornøyd er ikke informantene med den mer spesifikke informasjonen om de enkelte studier og studiesteder, der i overkant av 50 prosent er fornøyd. Denne lavere oppslutningen skyldes at nettsider oppfattes som til dels lite oppdaterte og mangelfulle. Forskjellen i brukertilfredshet kan forklares ved at ANSA prioriterer sine midler mot generell informasjon som når den største målgruppen. Det er varierende aktivitetsnivå fra ett sted til et annet, som skyldes faktorer som motivasjonen for å ta tillitsverv på det enkelte sted, og det sosiale miljøet blant studentene på stedet. Tillitsvalgte og de som tar utdanning på heltid er de som er mest fornøyd med ANSA sine tiltak.

Som en indikasjon på at studentene er tilfredse med sitt utenlandsopphold, kan nevnes at 9 av 10 anbefaler nye studenter å studere i utlandet, mens 8 av 10 anbefaler at utenlandsstudentene melder seg inn i ANSA. 7 av 10 opplever at det å ha gjennomført et utenlandsstudium er en klar fordel når de skal søke jobb i Norge, mens kun 3 av 10 opplever at ANSA gjør en viktig jobb i forhold til å legge til rette for deres karrieremuligheter. Her er det nok metodiske svakheter, da mange av informantene er tidlig i studiet. Samtidig viser et annet spørsmål at ANSA-medlemmene vurderer næringslivsarbeid nederst på prioritetslisten, og mener at det er de økonomiske og faglige interessene som skal prioriteres.

På spørsmålet om midlene fra KD brukes i tråd med forutsetningene kan vi først starte med de resultater som sier at ANSA vurderes til å være en nøytral veileder og med kvalitet og pålitelighet i informasjonsformidlingen. De er et godt og nødvendig alternativ til kommersielle aktører. Dette er viktige argumenter for at KD skal fortsette sin støtte til ANSA. ANSA er i noe grad sammenlignbare med andre studentsamskipnader, men har en utvidet studentsamskipnadsrolle, da de jobber både med informasjon, velferd/rådgivning, beredskap og er en interesseorganisasjon. ANSA får støtte fra KD og Lånekassen for å drive med velferd og informasjonsarbeid. Per i dag er det få kriterier og forutsetninger for bruken av disse midlene. Dette gjør det mulig for ANSA å ha en relativt fleksibel drift. Dette kan være positivt, enn så lenge aktiviteten til ANSA spenner over så mange felt som det er vanskelig å skille fra hverandre. Det kan likevel gjøre det vanskelig å bedømme om bruken av pengene er etter intensjonen. Ut fra de aktiviteter de gjør i dag, samt den bruken og nytten som er av deres tjenester, vurderer vi likevel at de oppfyller de forutsetninger og kriterier fra KD og Lånekassen slik de står i dag.

1 Innledning

Evaluering er en verdisetting av en prosess, et produkt eller en hendelse. Evalueringer benyttes ofte til å legitimere og rettferdiggjøre tiltak. Samtidig er evalueringer også et viktig redskap til bruk i målstyring og strategisk utviklingsarbeid av en virksomhet. Evalueringer kan organiseres på ulike måter og vil ha ulike fokus ettersom hva som er evalueringens overordnede hensikt.

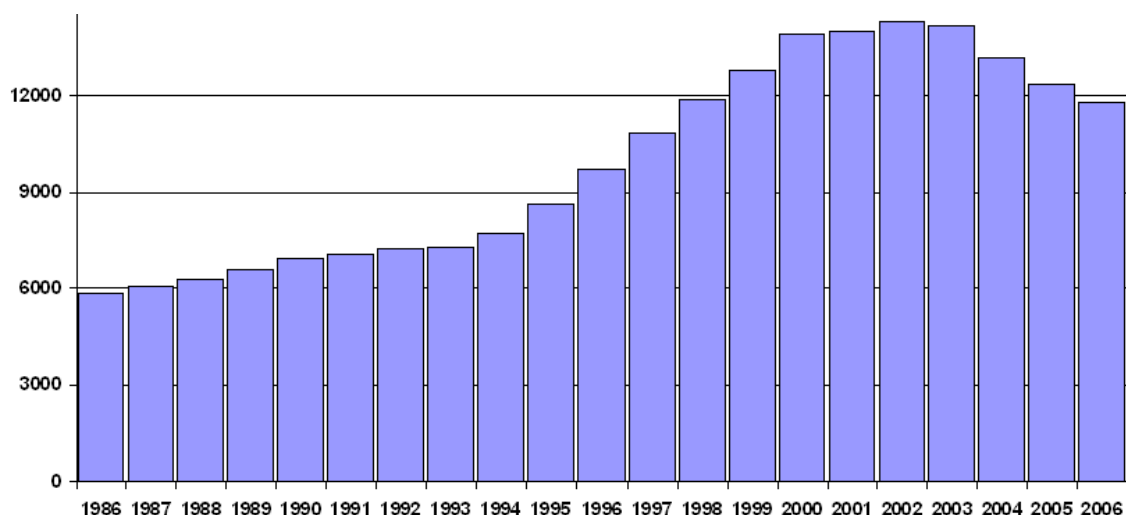
Dette oppdragets formål er å vurdere effekter av Association of Norwegian Students Abroad (ANSA) sine informasjonstiltak og velferdstilbud. Bakgrunnen for evalueringen av ANSA er departementenes bestemmelser om å gjennomføre evalueringer for å få informasjon om effektivitet, måloppnåelse og resultater innenfor ansvarsområder og aktiviteter departementene har. ANSA faller inn under Kunnskapsdepartement (KD) sitt ansvarsområde fordi ANSA får tilskudd til velferdsarbeid og informasjonsarbeid. Velferdsarbeidet er hovedaktiviteten til studentsamskipnadene i Norge.

Studentsamskipnadene er en rettighet gitt ved lov (Studentsamskipnadsloven), og det har derfor vært ansett som viktig at også utenlandsstudentene får tilsvarende eller liknende tilbud. Det er med bakgrunn i dette mulig å forstå ANSA som en studentsamskipnad for norske studenter ved utenlandske læresteder. I tillegg til støtte til velferdstiltak, får ANSA støtte fra Statens lånekasse for utdanning (Lånekassen) til informasjonstiltak. Midlene som gis via Lånekassen er også under KDs ansvarsområde. På bakgrunn av dette ønsket KD å få oversikt over aktiviteten til ANSA. I tillegg har det vært ønskelig å få en ekstern vurdering av ANSAs aktivitet.

Denne rapporten viser vår *resultatevaluering* av ANSAs arbeid. I resultatorienterte evalueringer analyseres resultater eller effekter av ulike tiltak eller virksomheter og disse sammenholdes med det som er intensjonene eller målsettingene med tiltakene og tilbudene.

1.1 Om ANSA

Antallet norske utenlandsstudenter i dag er en fordobling av antallet utenlandsstudenter for 20 år siden. Tar man utgangspunkt i antallet helgradsstudenter blant utenlandsstudentene, så finner vi at antallet har økt fra 6000 i 1986 til 12000 i 2006. Toppårene var i perioden 2000-03, da rundt 14000 helgradsstudenter var registrert av SSB. De 12000 utenlandsstudenter i 2006 utgjorde 5 prosent av den totale studentmassen i Norge.

Figur 1. Norske studenter i utlandet. 1982-2006.

Kilde: SSB 2007c

Lånekassen har en annen måte å telle utenlandsstudenter på enn SSB. I deres systemer telles alle som får støtte fra Lånekassen, om de tar deler av eller hele utdanningen i utlandet. Gjennom Lånekassen blir det opplyst at det er 21000 utenlandsstudenter, og av disse er det snakk om ca. 2000 skoleelever (videregående). Det vil altså si at det er snakk om rundt 12000 norske heltidsstudenter, ca. 7000 norske deltidsstudenter, og ca. 2000 skoleelever i utlandet.

ANSA ble grunnlagt i 1956 og deres hovedkontor ligger i Oslo. Formålene til organisasjonen/studentsamskipnaden er (ANSA 2007a):

- Å ivareta alle ”norske utenlandsstudentenes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser, samt å skape forståelse for den ressurs utenlandsstudentene representerer i kraft av sin internasjonale erfaring og kompetanse”
- Å ivareta sine medlemmers interesser før, under og etter studiet.

Ut fra formålene kan vi si at ANSA arbeider for norske studenter i utlandet generelt og spesielt for sine medlemmer. Fokuset ligger både på ANSA som en interesseorganisasjon for alle og en medlemsorganisasjon som gir fordeler til sine medlemmer. Det verdt å merke seg at ANSA har 7600 medlemmer,¹ og at deres medlemmer utgjør rundt 35 prosent av utenlandsstudentene.

Når ANSA opptrer som medlemsorganisasjon er deres mandat å jobbe for og hjelpe medlemmene. Da er det ikke snakk om 21000 studenter, men de 7-8000 studentene som til enhver tid er registrert som medlemmer.

I evalueringen har vi valgt å avgrense populasjonen til ANSAs aktive medlemmer samt noen tidligere studenter fra ANSA Alumni. Med aktive medlemmer mener vi de som er utenlandsstudenter nå.

¹ Medlemstallet varierer fortløpende, men lå høsten 2007 på i underkant av 8000 medlemmer. Vi kan her vise til at et tall på 8400 medlemmer frontes på nettsidene (ANSA 2007a), mens i medlemsregisteret som vi fikk i oktober 2007 var antallet 7600 medlemmer. I november 2007 var tallet steget til 7800.

Dette valget er tatt med bakgrunn i følgende:

- Selv om ANSA opptrer på vegne av 21000 utenlandsstudenter, er 60-70 prosent (13000) av utenlandsstudentene ikke medlem i organisasjonen. Selv om bare drøyt 30 prosent av utenlandsstudentene er med i ANSA, er det disse som har mest kunnskap om ANSA.²
- Vi fikk tilgang til aktive medlemmer i ANSAs medlemsregister. I gruppeintervjuene og de individuelle intervju med studenter har vi snakket med både aktive og tidligere medlemmer. De tidligere medlemmene er kontaktet gjennom ANSA Alumni.

1.2 Problemstillinger

Evalueringen har tatt utgangspunkt i tre målsettinger:

- Å kartlegge informasjonstiltakene og velferdstilbudene i regi av ANSA.
- Å vurdere effektene og betydningen av tiltakene og tilbudene ANSA har tilgjengelig for norske utenlandsstudenter.
- Å vurdere om midler fra Lånekassen og midler fra Kunnskapsdepartementet brukes i tråd med forutsetningene.

Ut fra disse målsettingene har vi formulert 4 forskningsspørsmål som er søkt besvart gjennom dokumentstudier, dybdestudier og breddestudier.

1. Hvilke informasjonstiltak og velferdstilbud tilbyr ANSA?

For å svare på denne problemstillingen har vi intervjuet representanter for ANSA og gjennomført dokumentstudier.

2. I hvilken grad benytter medlemmene seg av ANSAs tiltak og velferdstilbud?

Vårt utgangspunkt var å se på bruk av ANSAs tiltak og tilbud for hele gruppen av norske utenlandsstudenter. Etter samtaler med oppdragsgiver endte vi opp med at den gruppen som var mest hensiktsmessig å spørre var ANSA-medlemmene. For å svare på problemstillingen har vi foretatt en stor spørreundersøkelse (2300 respondenter), samt foretatt 3 gruppeintervjuer og 4 individuelle intervju.

3. Hvilken nytte og betydning vurderer medlemmene at ANSA har?

I vår vurdering av betydningen av ANSAs tiltak og tilbud har vi valg å gjøre det demokratisk, ved å la medlemmene komme til orde. ANSA-medlemmene har fått i oppgave å vurdere informasjonsvirksomheten og ANSAs innflytelse (og en del andre forhold). For å svare på problemstillingen vil vi igjen vise til spørreundersøkelsen og gruppeintervjuene.

4. Brukes midlene fra Kunnskapsdepartementet i tråd med forutsetningene?

Midlene som overføres via Lånekassen skal gå til informasjonstiltak, mens overføringene direkte fra KD skal gå til velferdstilbud. For å svare på om midlene brukes til det de er ment har vi

---

² Det kunne vært et poeng å kontakte et representativt utvalg av utenlandsstudenter som ikke er medlem av ANSA for å høre hvorfor de ikke er medlemmer, men det er tidkrevende og av mindre betydning for selve evalueringen av den jobben ANSA gjør. Det deltok noen ikke-medlemmer av ANSA i gruppeintervjuene.

intervjuet representanter for ANSA, hatt møter med representanter fra KD og gjennomført dokumentstudier.

1.3 Rapportens oppbygging

Rapporten har følgende oppbygging:

- I kapittel 2 gjennomgås evalueringsmetodikken.
- I kapittel 3 gjennomgås dokumentstudier
- I kapittel 4 framgår resultater fra dybdeintervjuene med ANSAs representanter.
- I kapittel 5 gjennomgås resultater fra breddestudien blant ANSA-medlemmer.
- I kapittel 6 gjennomgås funn fra gruppeintervjuene med ANSA-medlemmer.
- I kapittel 7 konkluderer vi i forhold til de fire forskningsspørsmålene.

2 Metodisk tilnærming

Valg av metode henger nøye sammen med tema og problemstillinger. De forskningsspørsmål som er reist og vår vurdering av hvilke grupper som er aktuelle informanter, tilsier et evalueringsdesign basert på kvantitative og kvalitative metodiske tilnærminger. Dette gir et bredt datatilfang og innsikt både i bredden og i dybden på de temaene som skal belyses, og sikrer indre gyldighet (validitet) og ytre gyldighet (generalisering).

Vi har benyttet oss av følgende metoder i evalueringen:

- Dokumentstudier av dokumenter fra Kunnskapsdepartementet og ANSA
- Intervjuer med 4 ANSA medarbeidere ved sekretariatet i Oslo og 1 fra hovedstyret (presidenten)
- Spørreundersøkelse blant ANSA-medlemmer
- Gruppeintervju med 5-8 studenter i 3 grupper
- Individuelle intervju med 4 studenter

Vi vil i dette kapitlet beskrive nærmere de metodiske tilnærmingene som er benyttet i både breddestudiene og den kvalitative studien.

2.1 Intervjuer av ANSA-medarbeidere

Det individuelle intervju kan karakteriseres som en samtale mer enn et klassisk spørsmål-svar-intervju. Informanten oppfordres her til å utdype og begrunne sine svar (Kvale 1998). Intervjuet styres på mange måter av informantens egne forståelser av et tema eller et problemområde og av hva som er viktige eller betydningsfulle sammenhenger i informantens øyne.

Vi foretok individuelle intervjuer med sentrale personer ved ANSAs hovedstyre og sekretariat, som presidenten, avtroppende generalsekretær, administrasjons- og økonomikonsulenten, en av rådgiverne og lederen ved infosenteret. I intervjuene tok vi opp spørsmål angående den enkeltes arbeidsoppgaver, ANSAs organisering, hvilke informasjonstiltak og velferdstilbud de har og samarbeid med andre instanser. I etterkant av intervjuene har vi hatt kontakt på e-post for ting de kom på i etterkant av intervjuene, ulike dokumenter de ville sende oss samt at vi kontaktet dem om det var noe vi ville klargjøre i intervjuene underveis i analyseprosessen. Disse intervjuene hadde en semistrukturert form. Vi hadde i forkant utarbeidet en intervjuguide som vi brukte som utgangspunkt for samtalen.

Fire av informantene møtte vi i ANSAs lokaler i Oslo. Her jobber ANSA-medarbeiderne i åpne kontorlandskap. Lokalene inneholder også kjøkken og et større møterom som brukes til temadager, foredrag og lignende. Den siste informanten (presidenten) snakket vi med på telefon. Vi har også hatt samtaler på telefon med ANSAs samarbeidspartnere. Disse inkluderer ANSAs kontaktpersoner i Utenriksdepartementet (UD), i Sjømannskirken og i NAV (e-post kontakt). Disse aktørene ble på forhånd oppgitt av ANSA som viktige samarbeidspartnere for ANSA.

2.2 Bredestudien

Bredestudien består av en nettbasert spørreundersøkelser gjennomført i slutten av oktober. Spørreskjema ble utarbeidet i dialog mellom Kunnskapsdepartementet, ANSA og Østlandsforskning. Undersøkelsen hadde to funksjoner.

- Den skulle gi et innblikk i generaliserbare oppfatninger blant medlemmene om ANSA.
- Den dannet et kunnskapsgrunnlag for de tema som skulle bli utdypet i gruppeintervjuer.

Spørsmålene var knyttet til medlemmenes motivasjon for å melde seg inn i ANSA og hvilke informasjonstiltak og velferdstilbud de har benyttet seg av. Videre var det spørsmål relatert til betydningen og nytten medlemmene synes tiltakene og tilbudene har.

Datainnsamlingen ble gjennomført slik. Gjennom ANSA fikk vi tilgang til medlemmenes e-postadresser og sendte ut en invitasjon til hver enkelt med en link til spørreundersøkelsens nettside. I tillegg til invitasjonen til undersøkelsen var det meningen at ANSA skulle sende ut et motivasjonsbrev om undersøkelsen. ANSA ønsket imidlertid ikke å sende ut motivasjonsbrev. Vi skal kort gå gjennom studiens representativitet i tabell 1.

Tabell 1. Fra populasjon til nettutvalg. Antall.

Populasjon	7400
Bruttoutvalg	7100
Nettutvalg	2256
Svarprosent	32
Feilmargin	+/- 1,7

I ANSAs medlemsregister var det 7600 medlemmer per 15. oktober 2007. Blant disse var det ca. 200 skoleelever (videregående skole). ANSA tar imot henvendelser fra disse elevene, men de jobber primært opp mot studenter. Det er urettferdig overfor ANSA å bedømme dem ut fra elevenes synspunkt, da denne gruppen ikke har fått samme mengde og kvalitet på informasjon som ANSA tilbyr til sine studentmedlemmer³. Populasjonen for studien er 7400 medlemmer.

---

³ Undersøkelsen ble også sendt ut til skoleelevene. Nesten alle skoleelevene som har svart har vært medlem kun på grunn av forsikringsordningen, majoriteten har hatt problemer med å vurdere ANSAs informasjonstiltak, de har i svært liten grad deltatt på sosiale arrangementer, og elevene har hatt vanskeligheter med å vurdere ANSAs virksomhet. Etter samtaler med ANSA fant vi naturlig å ta ut disse medlemmene fra utvalget, og dermed tas de også ut av populasjonen.

Blant de 7400 registrerte ANSA-medlemmene, var det i underkant av 300 medlemmer som hadde ugyldige e-postadresser. I tillegg fikk vi en god del svar fra mødre, fedre eller studenter selv som sa at denne undersøkelsen ikke kunne gjelde dem. Bruttoutvalget for studien er 7100.

Av de 7100 studentene i bruttoutvalget fikk vi svar fra 2256 studenter⁴. Den potensielle feilmarginen for studien er +/- 1,7 prosent, og svarprosenten er på 32. Vi kunne ha ønsket at svarprosenten var høyere, men den er likevel akseptabel. Dette skyldes tre forhold:

- Det er verdt å merke seg at mange e-postadresser sannsynligvis blir lite brukt, da mange studenter som skal være i utlandet en lengre periode sannsynligvis bruker nye adresser som de har fått på sine nye studiesteder.
- ANSA sendte ikke ut motivasjonsbrev, og slike motivasjonsbrev er ofte med på å høyne svarprosenten.
- ANSA har i sine medlemsundersøkelser ikke oppnådd høyere svarprosent enn 25 prosent, og da har de hatt premier for å få opp svarprosenten. Det benyttet vi oss ikke av.

Svarprosenten og feilmarginen er viktige nok, men det viktigste er muligens å foreta en frafallsanalyse når man undersøker representativiteten. Vi har sett på følgende forhold:

- Kjønn: I utvalget er det 61 prosent kvinner og 39 prosent menn. Blant alle utenlandsstudenter er det 41 prosent menn og 59 prosent kvinner (SSB 2007c). Fra ANSA har vi fått opplyst at de har lignende tall som oss. Fordelingen er med andre ord svært god.
- Alder: I utvalget er gjennomsnittsalderen ca 24 år, hvorav 67 prosent er 24 år eller yngre. Blant alle utenlandsstudenter er gjennomsnittsalderen rundt 24 år, mens 64 prosent er 24 år eller yngre (SSB 2007c). Fra ANSA får vi opplyst at de har lignende tall som oss. Fordelingen er m.a.o. svært god.
- Studielengde i utlandet: I utvalget er det hele 3 av 4 som tar hele utdanningen i utlandet, mens 1 av 4 tar deler av utdanningen i utlandet. Blant alle utenlandsstudentene er det 1 av 3 som tar deler av utdanningen i utlandet. Fra ANSA kommenteres det at blant deres medlemmer er det rundt 1 av 3 som tar deler av utdanningen i utlandet. M.a.o. vi har en overrepresentasjon av de som tar hele utdanningen i utlandet. Dette forholdet kontrolleres det for gjennom analysene i kapittel 4, og den viser at de som tar hele utdanningen i utlandet er mer positive enn de som kun tar deler av utdanningen.
- Studiested 1: Et annet viktig skille går mellom ”store” og ”små” ANSA-land. Dette er et skille som også gjøres av ANSA. De store ANSA-landene er (over 800 medlemmer): Storbritannia, Australia, USA og Danmark. Disse landene utgjør til sammen 51 prosent av ANSAs medlemsmasse (ANSA 2007). I vårt utvalg er det 47 prosent fra store ANSA-land. Det er altså en liten overrepresentasjon fra små ANSA-land. Dette forholdet kontrolleres det for gjennom analysene i kapittel 4.
- Studiested 2: Fordelingen i utvalget er 70 prosent i Europa og 30 prosent i resten av verden. Amerika er nest størst med 13 prosent, mens Oseania har 11 prosent. Fordelingen er ganske god i forhold til ANSAs medlemsmasse (ANSA 2007a).

---

⁴ Dette er da etter at vi har tatt ut elever i videregående skole som har svart på undersøkelsen.

Tabell 2. Studiested.

	ANSA-land			Verdensdeler					
	Store	Små	Totalt	Afrika	Amerika	Asia	Europa	Oseania	Totalt
Antall	1067	1186	2253	34	296	81	1592	250	2253
Prosent	47	53	100	2	13	4	70	11	100

2.3 Gruppeintervjuer

Gruppeintervjuer fungerer i stor grad som en samtale blant et utvalg deltakere med utgangspunkt i noen temaer og spørsmål som forskerne stiller. I denne evalueringen er det spørsmål om studentenes bruk av ANSA som informasjonskilde og studentsamskipnad og deres vurdering av det ANSA tilbyr av ulike velferdstilbud.

Det er flere fordeler med gruppeintervjuer. For det første gir det deltakerne mer innflytelse over hva som tas opp i intervjuet; hva som er interessant å snakke om styrer samtalen. For det andre kan gruppeintervjumetodikken bidra til å bevisstgjøre deltakerne, ved at de kan supplere hverandre i samtalen, utfordre, rette på og bekrefte hverandres framstillinger. For det tredje viser det seg også at deltakere i gruppeintervjuer ofte lærer mye av hverandre, gjennom at de deler og sammenligner egne erfaringer med andres (se bl.a. Guldvik 2002, Wilkinson 1999). I tillegg er det et poeng at et gruppeintervju ikke er en enveisprosess hvor vi bare er opptatt av informantenes svar, men at det samtidig er en anledning og en arena for å sette prosjektets tema og innhold på dagsorden.

En forutsetning for å klare å skape en god samhandling i gruppeintervjuene, er at gruppene består av deltakere som er interesserte i å fortelle og har lyst til å dele sine erfaringer med andre, men det er også viktig med en felles referanseramme blant de som deltar i gruppene. Vi valgte å ta utgangspunkt i tre kriterier for sammensetningen av gruppene:

- Informantene måtte være eller ha vært medlem av ANSA.
- Informantene måtte studere eller ha studert i samme land.
- Ressursbruk: Gruppene av ”nåværende” studenter måtte være i Europa, mens gruppene av ”tidligere” studenter burde ha studert utenfor Europa.

Ut fra disse kriteriene endte vi opp med følgende:

- De nåværende studentene ble møtt i København (gruppe 1) og i Budapest (gruppe 2)
- De tidligere studentene ble møtt i Oslo (gruppe 1 – USA-studenter) og vi foretok noen individuelle intervjuer over telefon (Australia/New Zealand)

Organiseringen av gruppeintervjuene var en tidkrevende prosess. Vi så det som viktig at informantene hadde lyst til å snakke med oss. Vi sendte derfor ut en invitasjon på e-post til alle aktive ANSA-medlemmer i København og Budapest og alle medlemmer i ANSA Alumni som hadde vært i USA og Australia/New Zealand. Det var varierende grad av tilbakemelding fra de forskjellige gruppene. I København måtte vi si nei til flere, mens i Budapest måtte vi ha hjelp av bystyret til ANSA for å rekruttere nok informanter. Når det gjaldt USA-gruppen og Australia-

gruppen, var det mange som ville snakke med oss, men det var også mange som bodde andre steder enn i Oslo. Vi fikk likevel til et gruppeintervju med tidligere USA studenter, mens vi avlyste intervjuet med tidligere Australia-studenter. Selv om intervjuet måtte avlyses, var det flere som gjerne ville bidra, så vi gjennomførte 4 telefonintervju. Dette ga oss ikke den samme informasjon som gruppeintervjuene, men vi fikk et innblikk i hvordan studentene oppfattet ANSAs betydning i et land langt unna, men med mange nordmenn samlet på samme sted. Spørsmålene handlet om studentenes bruk av velferdstilbud og informasjonstiltakene og dere vurderingen av dem.

Sammensetningen av gruppene var forskjellig og gir et bilde av de ulike norske studentgruppene som finnes rundt om i de ulike landene.

1. I København møtte vi åtte studenter; seks jenter og to gutter i Sjømannskirkens lokaler. Det var bystyret som ordnet en avtale med Sjømannskirken for oss. I denne gruppen var det to som kjente hverandre fra før og alle åtte studerte ulike fag. De utdanningene som var representert inkluderte arkitekt, veterinær, sykepleier, tannlege, it, media, film og økonomi og service. Alle var helgradsstudenter, det vil si at de tok hele utdanningen sin i utlandet (enten hele bachelor, hele master eller begge deler). En var medlem av bystyret og to var KPer.
2. I Budapest møtte vi seks studenter; fem jenter og en gutt på en kafé landslederen anbefalte oss. Alle i gruppen gikk 3. året på veterinærutdanningen i samme internasjonale klasse. Det vil si at de gikk sammen med nordmenn og andre utlandsstudenter og undervisningen foregår på engelsk. Alle var helgradsstudenter. To var medlem av bystyret.
3. Gruppen med tidligere USA-studenter traff vi i ANSAs lokaler i Oslo. Det var en jente og fire gutter som møtte oss. Denne gruppen var uensartet både i forhold til utdanning og hvor i USA de hadde studert og hvor lenge de hadde vært der. Utdanningene som var representert her var psykologi, samfunnsfag, ingeniør og økonomi og business. I denne gruppen var det både de som har hele utdanningsgraden sin fra utlandet og de som har den fra Norge, men med utvekslingsopphold eller videreutdanning i utlandet⁵. Tre hadde hatt tillitsverv i ANSA i løpet av utenlandsoppholdet.
4. I de fire individuelle intervjuene med tidligere studenter fra Australia og New Zealand. Vi snakket med en gutt og to jenter som hadde vært i Australia og en gutt fra New Zealand. De hadde vært ved ulike studiesteder og studert forskjellige fag. To hadde hatt tillitsverv under utenlandsopphold.

---

⁵ Et felles trekk ved informantene fra USA var at alle hadde vært i 2 ulike land i løpet av studietiden. Intervjuet her bidro til noen sammenligninger og refleksjoner av ANSAs betydning i ulike land som England, Skottland, Tyskland, Australia og Canada.

3 ANSAs mandat

Noe av hensikten med denne delen av evalueringen er å klargjøre ANSAs virke, og de ulike rollene denne hybriden av en samskipnad og interesseorganisasjon spiller. Problemstilling 1 og 4 besvares til dels i dette kapitlet. En del av finansieringen til ANSA over statsbudsjettet er grunnlagt i studentsamskipnadsloven § 1. Overføringene over kap. 270, post 74 "Tilskudd til studentvelferd" er samme post som de nasjonale studentsamskipnadene får sine overføringer fra. ANSA er likevel mye mer enn en studentsamskipnad. De er også en medlemsorganisasjon, og de driver med informasjonsarbeid mot framtidige studenter. Vi vil her gjøre greie for likheter og ulikheter mellom ANSA og det vi kan kalle studentsamskipnadsmodellen, før vi går videre inn på noen regnskapsmessige detaljer for å prøve å klargjøre hovedlinjene i ANSAs inntekter og utgifter. Dette gjøres også for å klargjøre bruken av midler over kap. 2410, kap 75, de såkalte "lånekassemidlene". Dette kapitlet er i all hovedsak basert på dokumentstudier.

3.1 Studentsamskipnadsloven⁶

§ 1. Denne lov gjelder for institusjoner som omfattes av lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler.

Departementet kan gi forskrifter for en studentsamskipnad for norske studenter i utlandet. For denne samskipnaden kan bestemmelser i denne lov fravikes. (Lov om studentsamskipnader).

Loven viser til en forskrift for studentsamskipnad for norske studenter i utlandet, departementet har ikke per i dag gitt en slik forskrift og ANSA er ikke i prinsippet nødt til å følge lovens bestemmelser. ANSA er videre ikke nevnt med navn i loven, men det er denne organisasjonen det i praksis vises til i loven⁷. ANSA er derfor per definisjon også en studentsamskipnad, men har ingen av de kravene til organisasjon og aktivitet som de nasjonale studentsamskipnadene har.

---

⁶ Det er framlagt forslag til endring av lov om studentsamskipnader til Stortinget (Ot.prp. nr. 71 (2006-2007)), men vi vil her forholde oss til den gamle loven. Når det gjelder den viktigste paragrafen i sammenheng med det som skal evalueres her, § 1, er det ikke gjort store forslag om endringer, så langt evaluator kan se, er det hovedsaklig språklige endringer. Åpningen for en egen forskrift for studentsamskipnad for norske studenter i utlandet i loven videreføres, men presiseres noe.

⁷ Dette bekreftes i Ot.prp.nr. 71 (side 16), hvor det presiseres at "Per i dag er dette studentorganisasjonen [...] ANSA".

ANSAs norske navn er *Samskipnaden for norske studenter i utlandet*. De tilkjennegir på denne måten selv en sterk tilknytning til samskipnadsmodellen. Det er mange likheter, men også store prinsipielle forskjeller. I motsetning til de nasjonale studentsamskipnadene, er medlemskap i ANSA frivillig og individbasert. I den nasjonale studentsamskipnadsmodellen er det institusjonene som er medlem, og alle studenter må betale semesteravgift til en samskipnad for å få gå opp til eksamen. I ANSA er det opp til hver utenlandsstudent å melde seg inn, og det er naturlig nok ikke noe krav med medlemskap for å gå opp til eksamen. I kapittel 4 og 6 diskuteres det hvorvidt obligatorisk medlemskap kan være naturlig også for ANSA. I dag, med stadig flere utvekslingsstudenter, får de lokale samskipnadene pengene for utvekslingsstudentene, mens ANSA, hevder de selv, får mange av kostnadene når studentene får problemer i med utdanningsinstitusjon eller andre forhold når de er i utlandet.

Likevel, det er også noen likheter mellom ANSA og samskipnadene. I likhet med de andre studentsamskipnadene, er studentdeltakelse en helt sentral del av organisasjonsmodellen i ANSA. Etter studentsamskipnadsloven kan studentene ”dersom de ønsker det” ha flertall i styret, jf § 6, andre ledd, noe som gjennomgående er tilfelle. I ANSA velges hovedstyret av generalforsamlingen, hvor kun utenlandsstudenter har stemmerett. Gjennomsnittsalderen på styret er knappe 27 år⁸ og består av en valgt president, sju studenter i utlandet, to tidligere utenlandsstudenter og en ansattes representant. Til sammenligning har hovedstyret i Studentsamskipnaden i Oslo fire studenter og fire ikke-studenter (to ansattrepresentanter, en representant fra UiO og en representant fra høyskolene). Siden studentene sitter med lederen i styret, som har dobbeltstemme, har likevel studentene flertall i styret. Dette er en vanlig måte å organisere styrene i samskipnadene på. På denne måten har studentene flertall i styrene til samskipnaden, men kontinuitet og profesjonalitet er sikret gjennom de andre styremedlemmene.

Ved generalforsamlingen har alle medlemmer av ANSA og ANSA Alumni, samt ansatte i ANSA tale og forslagsrett. Antallet stemmer er fordelt etter studieland. Hvert studieland, som har ANSA-medlemmer, har mulighet til å stille med delegasjoner til Generalforsamling. Der er det en stemmevektning etter hvor mange medlemmer av ANSA det er i de respektive land⁹. På Generalforsamlingen vedtas ANSAs Arbeidsprogram som inneholder både politisk og organisatorisk arbeidsprogram, ANSAs Organisasjonsplan og ANSAs Statutter. Disse dokumentene vedtas for ett år av gangen. Utover dette vedtas det et Prinsippprogram som gjelder for 3 år (detaljer rundt organisasjon er tema for kapittel 4).

I den aktivitet som ANSA gjør greie for i sine årsmeldinger går det klart fram at det politiske arbeidet er sentralt¹⁰. De har definerte politiske mål som de arbeider etter. Dette er blant annet definert i ANSAs Prinsippprogram 2007-2010, Arbeidsprogram 2007-2008 (se vedlegg 1 og 2). ANSAs formålsparagraf (ANSA 2007e) sier

---

⁸ I følge www.ansa.no

⁹ For skoleåret 2006-2007 var det 21 ANSA-land

¹⁰ Dette understrekes videre i årsmeldingen for 2006-2007, der president Christian Myrstad definerer at: ”[ANSAs] hovedutfordring framover blir å forbedre mulighetene til å ta hele utdanningen i utlandet, spesielt på lavere grad” (side 6).

ANSAs formål er å ivareta utenlandsstudentenes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser og skape forståelse for den ressurs utenlandsstudentene representerer i kraft av sin internasjonale erfaring og kompetanse.

ANSAs formål går slik utover den tradisjonelle rollen til samskipnaden, som etter § 4 i studentsamskipnadsloven skal ta seg av interesser som knytter seg til studentens velferdsbehov ved det enkelte lærested. ANSAs rolle som politisk organisasjon går utover mandatet til en studentsamskipnad, selv om det er noen åpninger for at også samskipnadene kan være politiske aktører. I innstilling til Stortinget i 2006 (Innst.S.nr.106 (2005-2006)), argumenterte flertallet i Stortinget nettopp for at studentsamskipnadens anledning til å kreve inn obligatorisk semesteravgift ikke nødvendigvis frafaller, selv om de er en politisk aktør. Denne innstillingen var et svar på et ønske fra mindretallet om å fjerne det obligatoriske medlemskapet i samskipnadene, nettopp fordi samskipnadene ”engasjerer seg i politiske spørsmål langt utenfor deres interesseområde”(ibid.). Fra daværende statsråd Djupedals side, ble det likevel påpekt i brev til Utdanningskomiteen på Stortinget 8. februar 2006 at(ibid.):

Jeg ser at kombinasjonen av obligatorisk semesteravgift til studentsamskipnadene og det at disse organisasjonene engasjerer seg i kontroversielle politiske spørsmål også kan ha uheldige sider.

Dette ble også understreket fra flertallet i Stortinget, ”samskipnadens penger skal brukes til velferdsformål, og ikke til andre formål”. Mindretallets forslag ble likevel avvist ved å vise til at studentene har gode nok muligheter etter dagens lov til å påvirke studentsamskipnadens aktiviteter. De samme mulighetene til påvirkning har utenlandsstudentene, i alle fall de som er medlem av ANSA.

3.2 Budsjett og regnskap

I 2006 utgjorde den samlede andelen statstilskudd til ANSA ca 54 prosent av driftsinntektene. I revidert budsjett for 2007 var denne andelen økt til 60 prosent¹¹. ANSA får i 2007 bevilget 2,5 millioner kroner over kap. 270, post 74 ”Tilskudd til studentvelferd” i statsbudsjettet. Disse midlene kan vi kalle studentsamskipnadsmidler, siden de går over samme budsjett som tilskuddene til de nasjonale studentsamskipnadene. Av dette er 1,15 millioner kroner grunnbeløp og 1,35 millioner i medlemstilskudd ut fra daværende medlemstall. Hvis vi tar utgangspunkt i 2006, viser ANSAs regnskap at tilsvarende tilskudd (da på 2,6 millioner) utgjorde ca 20 prosent av de totale driftsinntektene.

Videre kanaliseres det over budsjettet til Statens lånekasse for utdanning 5,9 millioner kroner som skal gå til ”særskilte tilretteleggingstiltak for utdanning i utlandet (kap. 2410, post 75). I følge revidert budsjett for 2007, får ANSA omtrent 4,7 millioner kroner av disse midlene. I tildelingsbrevet fra Lånekassen i 2007 presiseres det at disse pengene skal gå til

---

¹¹ Revidert budsjett for 2007 er vedlagt som vedlegg 8

informasjonsarbeid herunder tilrettelegging for studium i utlandet. Det er ikke definert hva som ligger i informasjon eller hva som ligger i ”tilrettelegging for studium i utlandet”.

Når det gjelder midler ført over kap. 270, post 74 er kravene til bruken av disse midlene noe uklart definert. Tilskuddene til velferdstiltak er definert i tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet (i brev til studentsamskipnadene 5.2 2007), som legger noen føringer for ANSAs bruk av disse midlene. I følge informantene ved ANSAs sekretariat er dette tildelingsbrevet mer presist nå enn tidligere. Føringene er imidlertid fortsatt knappe, og best tilpasset de nasjonale studentsamskipnadene. Brevet presiserer at:

en studentsamskipnad har til oppgave å ta seg av interesser som knytter seg til studentenes velferdsbehov, jf. Lov om studentsamskipnader.

Hva som ligger i begrepet ”velferdsbehov” er ikke videre definert, verken i tildelingsbrev eller i loven. Det gjør at vi i denne evalueringen forholder oss til et vidt velferdsbegrep, som ikke bare baserer seg på konkrete tilbud som studentkantiner, barnehageplasser, helsetjeneste eller hybler, slik som de nasjonale studentsamskipnadene tilbyr sine studenter. I en vid velferdsdefinisjon vil også arrangement av sosiale aktiviteter og tilgangen på et rådgivingsapparat være tilstede. Se kapittel 5 og 6 for studentenes vurdering av tiltakene.

Det er tidligere nevnt at ANSA får omtrent 60 prosent av midlene sine fra det offentlige. I tabellen under skisseres de forskjellige finansieringskildene:

Tabell 3. Oversikt over driftsinntekter (kilde ANSA, revidert budsjett for 2007 per 30.06.2006)

Inntektspost	Sum	Finansieringskilde
Medlemskontingent	2,58 mill	Medlemmer
Overføringer over kapittel 2410, post 75	4,7 mill	Kunnskapsdepartementet over budsjettet til Statens Lånekasse. Informasjonstilskudd
Overføringer over kapittel. 270, post 74	2,5 mill	Kunnskapsdepartementet ”Studentsamskipnadsmidler”
Annonsealg	680 000	Salg av annonser, hovedsakelig til ANSA-nytt
Boksalg, rådgiving	100 000	Salg av bøker og EDB-tjenester
Partneravtaler	535 000	Forskjellige partneravtaler
Næringslivssymposium	800 000	Støtte/betaling fra næringslivet til større seminar
Totalsum	11,9 mill	

Hvis vi ser nærmere på budsjettet ser vi at statlige overføringer og medlemskontingent står for 82 prosent av bevilgningen. De statlige midlene (60 prosent) har som nevnt forskjellig begrunnelse, og skal brukes på forskjellige formål. Likevel ser vi at ANSAs aktiviteter går utover det som dekkes av staten, også inkludert medlemskontingenten. I 2007 er det budsjettet med et underskudd på ca 580 000 kroner, dette skyldes hovedsakelig en midlertidig stilling som dekkes inn av egne midler (se mer i kapittel 4). Under ser vi nærmere på de forskjellige utgiftspostene.

Tabell 4. Oversikt over driftskostnader (kilde ANSA, revidert budsjett for 2007 per 30.06.2006)

Utgiftspost	Sum	Beskrivelse
ANSA-nytt	670 000	Produksjon av ANSA-nytt
Div produksjon	335 000	Hovedsakelig reklamemateriell + innkjøp for salg
Personalkostnader	5,5 mill	Herunder 325 000 til lønn til tillitsvalgt (president)
Lokaler	831 000	Leie av lokaler i storgata 19
Div fremmedtjenester	598 000	Kopimaskin, serverkostander, revisjon med mer
Kontorrekvisita	210 000	
Telefon, internett, porto	235 000	
Reise og møtekostn.	1,1 mill	For ansatte (inkludert president) og Hovedstyret
Drift av landene	2,8 mill	Støtte til velferdstiltak, grunnstøtte til landsstyrene
Andre driftkostnader	184 000	
Sum driftskostnader	12,6 mill	

Det er problematisk ut ifra regnskapene til ANSA å se konkret hvilke tiltak som blir finansiert av hvilken inntekt, fordi så mange av tiltakene og tilbudene går over i hverandre. Dette går også fram fra dybdeintervjuene, jf kapittel 4. Det virker lite hensiktsmessig for denne evalueringen å skille ut de forskjellige utgiftspostene og knytte de til en spesiell inntektskilde, i alle fall så lenge det ikke gjøres av ANSA selv. Likevel, ut fra dybdeintervjuene kan vi antyde at ”drift av landene” i alle fall ligger under velferdstiltak. Under overskriften "drift av landene" ligger penger som overføres via Goodwill-fond (kapittel 4.2) og penger til drift av landsstyrene (hovedsaklig utgifter til møter og reiser). Disse midlene dekkes delvis av 45 prosent av kontingenten. I revidert budsjett for 2007 er dette ca 1,2 millioner. Det er naturlig å se at resten av disse midlene, ca 1,6 millioner kroner, dekkes inn av midlene overført over kap 270, samskipnadsmidlene. Det vil si at de 900 000 som er igjen av samskipnadsmidlene, brukes til å dekke andre deler av driften. I kapittel 6 kommer vi mer detaljert inn på hvordan slike velferdstiltak blir finansiert og hvilke regler som gjelder for dette i ANSA. Her nøyer vi oss med å vise til regnskapet, for å gi et overblikk over fordelingen av midler.

Ut fra samme utgangspunkt kan vi estimere at all drift som er knyttet til infosenteret skal dekkes inn fra midlene fra Lånekassen. Det er ikke rutine i ANSA for å føre hvilke penger som brukes til hva, dette er heller ikke et krav fra Lånekassen eller fra KD. Ved hjelp av dokumentstudier og intervju med økonomiansvarlig har det likevel vært mulig å sette opp et overslag over kostnadene knyttet til infosenteret¹². Slik vi ser det, løper disse kostnadene til ca 4,5 millioner kroner. Da er ikke kostnader til ”overhead” (personaladministrasjon og noe økonomistyring) inkludert. Det er derfor rimelig å anta at Lånekassens overføring på 4,7 millioner dekker noenlunde infosenterets aktivitet. ANSA regner også rådgivingstjenesten under lånekassens overføring. Hvis vi legger ANSAs syn til grunn er det i ANSA større kostnader knyttet til det vi vidt kan definere som informasjon til utenlandsstudenter, enn det som dekkes inn av lånekassen, over kap. 2410 på statsbudsjettet.

¹² Bakgrunnen for overslaget finnes i vedlegg 4

3.3 Kapitteloppsummering

ANSA har en helt annen oppbygning enn de nasjonale studentsamskipnadene. De har ikke obligatorisk medlemskap, de har medlemskap på individnivå, og de er i enda større grad enn samskipnadene studentstyrt. De har ikke noen formell tilknytting til noen utdanningsinstitusjon eller annen offentlig institusjon, slik samskipnadene har det gjennom utdanningsinstitusjonenes styrerepresentasjon. Styret er ungt, og har liten formell erfaring utover ANSA-erfaring.

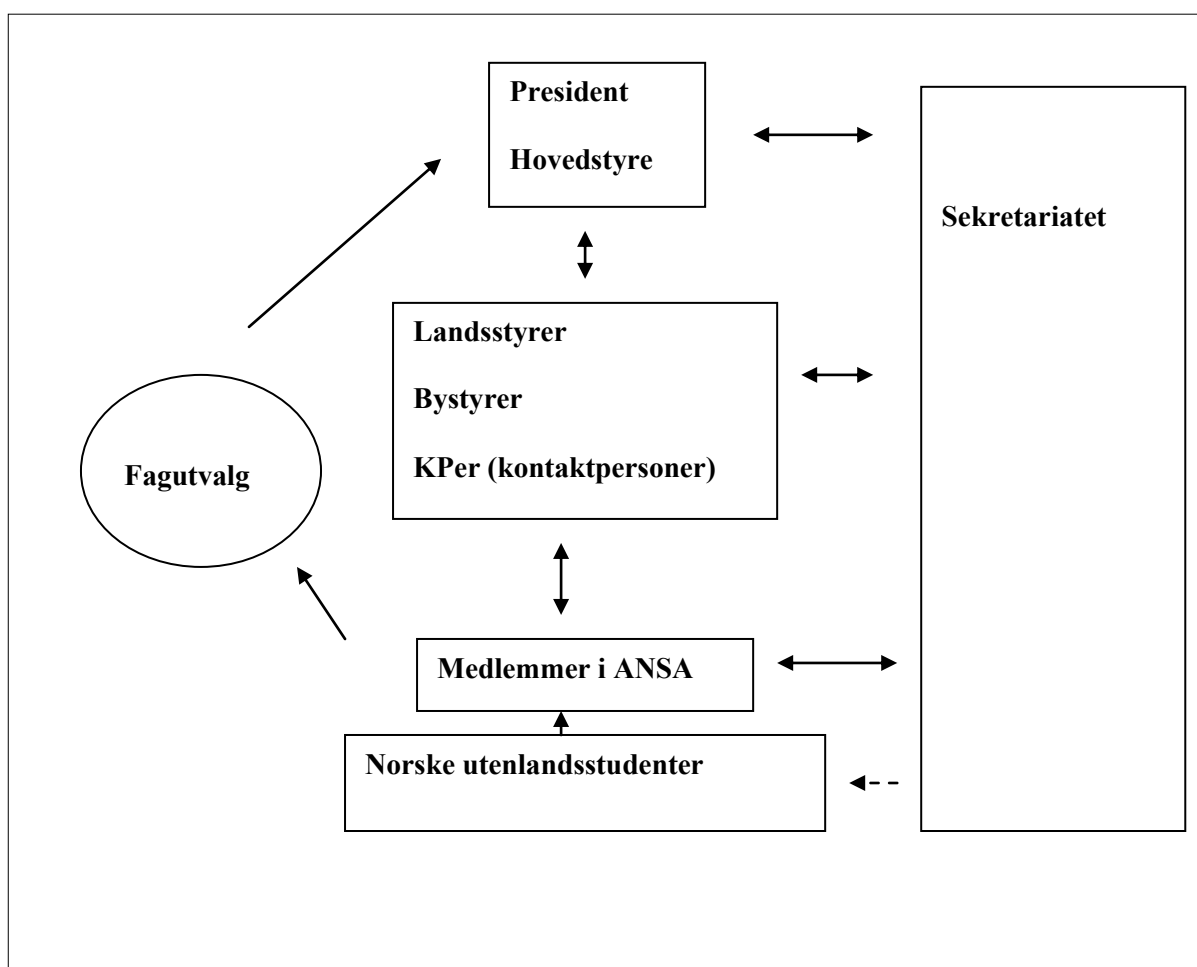
ANSA, som samskipnadene, driver med velferdstiltak, selv om disse er noe vagt definert. De driver ikke med noen av de aktivitetene som utgjør de største utgiftene for de nasjonale samskipnadene, slik som studentbarnehage, studentboliger og kantinedrift. Deres velferdstiltak er knyttet mer opp mot sosial aktivitet og noe mot rådgiving for studenter (se kapittel 4, 5 og 6 for en gjennomgang av disse tiltakene). I tillegg driver ANSA med informasjonsarbeid og de driver en interesseorganisasjon. Selv om også samskipnadene har involvert seg i politiske saker, ligger dette ikke til selve mandatet til samskipnadene, slik det gjør hos ANSA.

Det er mulig ut fra regnskapene å argumentere for at informasjonstiltak og velferdstiltak, det som KD stiller med midler til, blir delvis dekket inn gjennom drift av landene og av infosentrene. Da tar vi ikke her stilling til kvaliteten på disse tjenestene, vi tar heller ikke her stilling til om sammenblandingen av rollen som infosenter, velferdstilbyder og interesseorganisasjon er problematisk. Dette er tema for de neste kapitlene.

Det neste kapittelet vil ta for seg hvordan de som jobber i ANSA-sekretariatet forholder seg til arbeidsinndelingen ANSA har, hva arbeidsoppgavene er samt hvordan pengene overføres mellom informasjonstiltak, velferdstilbud og annen virksomhet.

4 ANSAs organisering – og utfordringer

I dette kapittelet vil vi se nærmere på hvordan ANSA fungerer og hvilke informasjonstiltak og velferdstilbud de har. Problemstilling 1 og til dels 4 er prøvd besvart her. Vi har forsøkt å illustrere ANSAs organisering jf. kapittel 3, i følgende figur.

Figur 2. ANSAs organisasjonskart. Figuren er på basert intervju og dokumentstudier.

Hovedstyret er ANSAs beslutningsorgan. Det består av en president som er organisasjonens øverste leder. Presidenten velges for et år. Videre består hovedstyret av to tidligere utenlandsstudenter, seks nåværende og en ansattes representant. Hovedstyret har ansvar for det politiske arbeidsprogrammet, oppfølging av landene og fagutvalgene samt budsjettet.

Presidenten er ikke ansatt i ANSA, men får en økonomisk kompensasjon for sin innsats. Hans stilling karakteriseres som et tillitsverv.

Sekretariatet har 12 fast ansatte inkludert presidenten. I år har de en ekstraressurs ved infosenteret som gjør at de er 13 tilsatte i perioden evalueringen gjennomføres. I tillegg er det en næringslivskontakt som jobber på provisjon. Sekretariatet er ansvarlig for å rapportere om den økonomiske situasjonen til hovedstyret. De bistår videre hovedstyret i deres arbeid samt sørger for den daglige driften av ANSA. Generalsekretæren har det overordnede ansvaret for den daglige driften. Vedlagt ligger ANSAs Organisasjonsplan (vedlegg 3) som viser arbeidsoppgavene og pliktene de enkelte styrene og utvalgene har.

Sekretariatet er delt inn i administrasjon, medlemservice, rådgivere og informasjonssenter samt en webansvarlig. Vi har snakket med alle i administrasjonen, dvs. avtroppende generalsekretær og administrasjons- og økonomikonsulent samt presidenten, en rådgiver og leder ved infosenteret. Inndelingen av kontorets seksjoner av ANSA viser i følge ØF en tredeling av organisasjonen:

1. Infosenter
2. Samskipnad
3. Interesseorganisasjon

Denne inndelingen i tre seksjoner eller arbeidsområder bekreftes av de vi snakket med, selv om noen synes det er vanskelig å skille klart mellom dem. Alle vi snakket med i sekretariatet og hovedstyret ser alle delene som viktig i ANSAs mål. Noen velger også å dele inn aktiviteten på andre måter. Den avtroppende generalsekretæren sier det slik:

ANSAs viktigste oppgave er todelt. Studiesenteret har som oppgave å gi god informasjon og nøytral informasjon. Ellers er det å ivareta utenlandsstudenters interesser, både når de er ute og får problemer og politisk her hjemme. ... Det er en del ting som glir over i hverandre i arbeidet, men hovedskillet går mellom før du skal studere og de som allerede er i gang.

Hun skiller her mellom før og under studiene. Arbeidet under studiene handler både om å ivareta studentene der de er gjennom ulike velferdstilbud, og politisk her hjemme som en interesseorganisasjon.

Midlene fra Kunnskapsdepartementet og Lånkassen skal brukes til informasjonstiltak og velferdstilbud. Inndelingen over viser et naturlig skille ved at informasjonstiltakene i hovedsak rettes mot alle studenter som vurderer å studere utenlands, mens velferdstilbudene er rettet mot de som allerede er i utlandet, og da primært til de som er medlemmer av ANSA. Som interesseorganisasjon omhandler ANSAs virke både informasjon og velferd. De jobber for å legge til rette for studenter i utlandet økonomisk og ved å bedre andre strukturelle forhold slik som godkjenning av studiene hjemme i Norge.

Kapittelet vil følge inndeling av ANSA som informasjonssenter, samskipnad og interesseorganisasjon og se på hvordan det jobbes innen de tre områdene. Deretter vil vi se på hvordan det jobbes på tvers, samt hvordan denne organiseringen fungerer.

4.1 ANSAs infosenter for utdanning¹³

Overføringene fra KD via Lånekassen skal gå til informasjonstiltak overfor studenter som ønsker og vurderer å reise til utlandet for å studere. En av ANSAs viktigste roller er å rekruttere studenter til utlandet og her ser lederen ved infosenteret at de har en betydningsfull funksjon. ANSAs mål er å gi god og nøytral informasjon om hvilke studiemuligheter som finnes i utlandet. Dette oppleves som spesielt viktig nå fordi det er flere typer studenter som vil reise ut enn tidligere.

ANSAs infosenter står for flere publikasjoner som ulike brosjyrer, boka ”Utdanning i utlandet” som selges til karriererådgivere i videregående skoler, internettsidene samt en spørsmål-svar funksjon på internettsidene: forbruker.no, og studievalg.no. I tillegg har ANSA et medlemsblad, ANSA-nytt, som utgis tre ganger i året. Det er infosenteret som har ansvaret for medlemsbladet. I høst har de oppdatert informasjon om fag på nettet, laget brosjyren ”Studier i utlandet” og revidert ”Utdanning i utlandet” og publisert et nummer av ANSA-nytt. Inntektene fra publikasjonene vises i regnskapet (jf. kapittel 3). Utover dette ønsker infosenteret at de hadde hatt tid til å delta mer i samfunnsdebatten, gjennom å skrive artikler eller på andre måter formidle verdien av å studere utenlands, både overfor norsk næringsliv og den enkelte student.

Infosenteret erfarer at det er større forskjeller mellom studentene når det gjelder hva de ønsker av veiledning og hjelp enn det var tidligere. Noen studenter vil ha andre til å gjøre jobben for seg, mens andre er mer selvgående. Det kan kanskje være en idé at infosenteret hjelper studentene mer enn de gjør i dag, men samtidig så er dette en avveining:

Klarer ikke en student å finne fram søknadspapirer og lignende selv – hvordan vil den klare seg ute da? ... Tilbudene er så mange flere. Det er vanskelig å orientere seg. Viktig å bevisstgjøre dem hva de skal se etter. Der mener jeg at ANSA har en viktig rolle (lederen ved infosenteret).

Hjelp til selvhjelp

ANSA gir hjelp til selvhjelp slik de jobber i dag. Infosenteret har 6 medarbeidere som gir informasjon om studier, hvilke utdanninger som er godkjent i Norge, informasjon om økonomiske vilkår, godkjenningprosedyrer og henviser til andre som kan fortelle mer. Slike henvisninger inkluderer tillitsmannsapparatet ANSA har rundt om i verden. Enten via ANSAs nettsider eller via KPer (kontaktpersoner) ved de aktuelle studiestedene.

---

¹³ Dette kapittelet baserer seg i hovedsak på intervjuet med lederen ved infosenteret. Andres uttalelser er spesifisert.

ANSA mener de ser en økning i antall studenter som trenger mye hjelp. Mange av disse går til kommersielle agenter som har kontakt med utvalgte studiesteder og utdanninger. Disse agentene står for alle deler av søknadsprosessen. Imidlertid er det ANSA, mener flere ved sekretariatet, som får klagesakene om ikke studiestedet og tilværelsen innfrir forventningene. En løsning på denne utviklingen er å samarbeide om rekrutteringen av studenter. Det er en prioritert sak i det organisatoriske arbeidsprogrammet å jobbe for å opprette et bransjeorgan med andre kommersielle agenter. Det er en pågående prosess, men så langt er det ikke iverksatt et samarbeid.

Informasjonen infosenteret gir studentene baserer seg på nettsider og oppslagsverk samt egne nettverk i inn- og utland som Lånekassen, NOKUT, SIU, høyskole- og universitetssektor, ambassader og internasjonale skoler i Norge. Utenlands har de kontakt med andre informasjonssentre, utdanningsmyndigheter, organisasjoner og universiteter. Tillitsmannsapparatet, gjennom deres erfaringsrapporter og møter med dem når det arrangeres kurs og seminar i ANSA regi, er også viktige informasjonskilder. Ellers er deltakelse på konferanser og seminarer en måte å oppdatere informasjonen på, samt studieturer rundt om i verden.

En viktig kilde til informasjonsoppdatering er studieturene. ANSA prøver å få til 10 turer i året hvor de besøker ulike studiesteder og eventuelle norske studenter der. I høstsemesteret i år har de hatt studieturer til Storbritannia, Finland, Baltikum, Nederland og Tyskland. Studieturene og annen innhentning av informasjon er viktig både for å kunne gi et godt informasjonstilbud til studenter som ønsker å studere i utlandet og for å videreutdanne de ansatte. Imidlertid er det perioder hvor kundebiten går utover tiden til å bruke på å oppdatere informasjonsbasen. Dette ser lederen ved infosenteret som et problem og mener økte ressurser i form av flere ansatte kan være en mulig løsning.

For å nå målet om økt rekruttering ser ANSA at det er viktig å være synlig der studentene er og å invitere dem til seg. ANSA deltar på utdanningsmessene i hele Norge. Slike messer er en viktig arena for å møte studentene der de er¹⁴. ANSA drar også ut til videregående skoler og høyskoler og universitet hvor de holder foredrag. Det gjør de hovedsaklig i høstsemesteret og tidlig i vårsemesteret. I løpet av høsten i år har de hatt 30 foredrag rundt om på videregående skoler. Når det gjelder videregående skoler så deltar ANSA også på landsråd for karriererådgivere i videregående skole. Den avtroppende generalsekretæren har et innspill overfor KD når det gjelder samarbeidet med den videregående skolen. Karriererådgivning og skolering på det område er et område KD satser på og ANSA er positive til å veilede og rådgi karriererådgiverne i større grad slik at elevene får mer og bedre informasjon om studiemulighetene i utlandet.

Videre jobber ANSA for et tettere samarbeid med universitets- og høyskolesektoren. Slik det er i dag opplever ANSA i følge avtroppende generalsekretær, at de blir sett på som en konkurrent fordi helgradsstudentene som studerer i utlandet representerer tapte penger for universitet og

---

¹⁴ Mjøsutvalget har problematisert at elevene på slike utdanningsmesser i like stor grad møter selgere som veiledere når de får informasjon om studiemuligheter (NOU 2000). Denne problemstillingen kommer vi tilbake til.

høgskoler, fordi de ikke avlegger eksamen hos dem. Samtidig får vi inntrykk av at ANSA også opplever høgskolene og universitetene som en konkurrent når det gjelder utvekslingsstudentene. Når studenter fra høgskoler og universitet i Norge reiser ut på utvekslingsopphold beholder hjemmeinstitusjonene dem som medlemmer av sin studentsamskipnad. Likevel satser ANSA på økt samarbeid. Men dette arbeidet er hva lederen av infosenteret kaller en ”overskuddsjobb”. Avtroppende generalsekretær skisserer at samarbeidsavtalene kunne dra veksler på ANSAs rutiner og nettverk i forhold til beredskap mot at høgskolene og universitetene reklamerer og går god for ANSA når deres studenter reiser utenlands.

Andre informasjonstiltak er temakvelder hvor de inviterer eksterne foredragsholdere som er relevante for de landene temakveldene handler om. I løpet av en slik temakveld er man innom praktiske opplysninger om hvordan søke seg til det landet, ofte noe kulturelt om landet og refleksjoner fra tidligere studenter som har studert der. Disse temakveldene holder de ulike steder. I høst har det vært arrangert ni temakvelder og de har funnet sted i Oslo, Bergen og Stavanger. Utover disse tiltakene er det opp til studentene selv å kontakte ANSA.

ANSA besvarer daglig telefoner og e-post om utdanningsmuligheter i utlandet samt tilbyr veiledningstimer ved personlig oppmøte eller på telefon. Infosenterets egen statistikk over henvendelser viser at det har vært en økning i antall studenter som forhåndsbestiller veiledningstimer og telefonhenvendelser, mens det har vært en nedgang i antall e-posthenvendelser siden 2004. Dette har sammenheng med den generelle nedgangen i utenlandsstudenter, men kan også henge sammen med at flere finner nettsidene tilstrekkelige. Siden januar 2007 har vært en sterk økning i antall treff på nettsidene. De har ikke statistikk på dette fra tidligere år, men de vet at antallet unike brukere mer eller mindre har fordoblet seg pr måned slik at det gjennomsnittlig nå er mellom 70-80 000 unike brukere hver måned. Økningen av antall brukere av hjemmesidene har forsterket kravet om oppgradering og oppdatering av informasjonen som ligger der. ANSA har derfor sett det som hensiktsmessig å ansette en studieveileder i et ettårig engasjement slik at personen som egentlig har ansvar for websidene i sin stilling (i 25-50 prosent av stillingen) får frigjort tid til å jobbe heltid med oppgradering av nettsidene dette året. ANSA bruker egne oppsparte midler til å finansiere studieveilederens engasjement i følge økonomiansvarlig, men de mener det er nødvendig å kanalisere mye arbeidstid på websidene også kommende år. Det er der det er størst pågang fra studentene og derfor prekært at sidene er brukervennlige og at informasjonen oppdatert. Økt tilgjengelighet lokalt er også viktig for å bidra til større muligheter til å gi god informasjon. ANSA kunne tenkt seg flere filialer i Norge slik at det blir lettere for studenter å komme på besøk og å få personlig veiledning enn det er i dag. Siden de bare har kontor i Oslo er det mange studenter som ikke har mulighet til å komme til dem.

4.2 ANSA som studentsamskipnad¹⁵

KDs overføringer skal gå til velferdsgoder for ANSAs medlemmer. Hvordan jobber ANSA for å videreføre disse midlene til medlemmene sine som er ute i verden? De ansatte i sekretariatets ”avdelinger” medlemservice og rådgivere er de som i størst grad forholder seg til studentene ute. Det er to ansatte som jobber i medlemservice og to rådgivere. I tillegg jobber administrasjons- og økonomikonsulenten opp mot de økonomiansvarlige i landsstyrene.

Forsikringsordningen er, i følge våre studier og ifølge ANSA selv, det viktigste velferdsgodet for studentene. Forsikringsordningen formidles via medlemservice, som har ansvaret for medlemsgodene. Denne forsikringen er forhandlet fram gjennom forsikringsmeglerselskapet Aon-Grieg, og forvaltes av forsikringsselskapet NEMI¹⁶. Aon-Grieg har et eget kontakttelfonnummer for ANSA-studenter, om det er noe studentene skulle lure på når det gjelder forsikringen. ANSA har ingen direkte inntekt på denne forsikringen, men får provisjon av solgte forsikringer. Denne provisjonen er øremerket utgifter til reklame for ordningen og er derfor balanseført som en gjeldspost i regnskapet fordi penger som ikke brukes på markedsføring skal tilbakebetales. Ut fra regnskapet for 2006 var størrelsen på dette beløpet 310 000 kroner. Forsikringen selges under ANSA-navnet. Medlemservice jobber videre opp mot studentene som lurer på noe rundt medlemsgodene, og leverer viktige tjenester til de forskjellige nivåene i ANSA. Spesielt er medlemsdatabasen, som medlemservice har ansvaret for, viktig. Databasen inneholder viktig informasjon som landsstyrene er avhengig av for å gjennomføre sine aktiviteter. Medlemservice avlaster også infosenteret i perioder der det er stor pågang.

Rådgiverne har mye kontakt med studentene og ulike samarbeidspartnere i Norge og utlandet. Dette skjer hovedsaklig over telefon eller e-post. Deres funksjon er å sørge for studentenes velferd når de er ute. De to rådgiverne har delt ANSA-landene mellom seg. De har også en arbeidsfordeling der en bistår presidenten og det politiske arbeidet og den andre jobber med helse, beredskap og organisasjonsutvikling på den andre siden. Vi snakket med rådgiveren som har ansvar for helse, beredskap og organisasjonsutvikling og vil derfor fokusere på disse områdene i tillegg til kontakten med studentene i ANSA-landene. Det politiske arbeidet dekkes inn under intervjuet med presidenten.

Spørsmål rådgiverne ofte får dreier seg om Lånekassen, boligproblematikk som depositumproblemer, klager på universiteter og kommersielle agenter. Blant de kommersielle agentene finnes det mange seriøse, men også noen useriøse aktører. ANSA mener at de i mange tilfeller ”rydder opp” på vegne av agentene som fraskriver seg ansvaret når studentene er på plass på sine respektive studiesteder. I rådgivertjenesten skiller ikke ANSA mellom medlemmer og ikke-medlemmer, men hjelper de som tar kontakt om de har problemer med huseier, skole eller Lånekassen. Det gjelder også for området helse og beredskap.

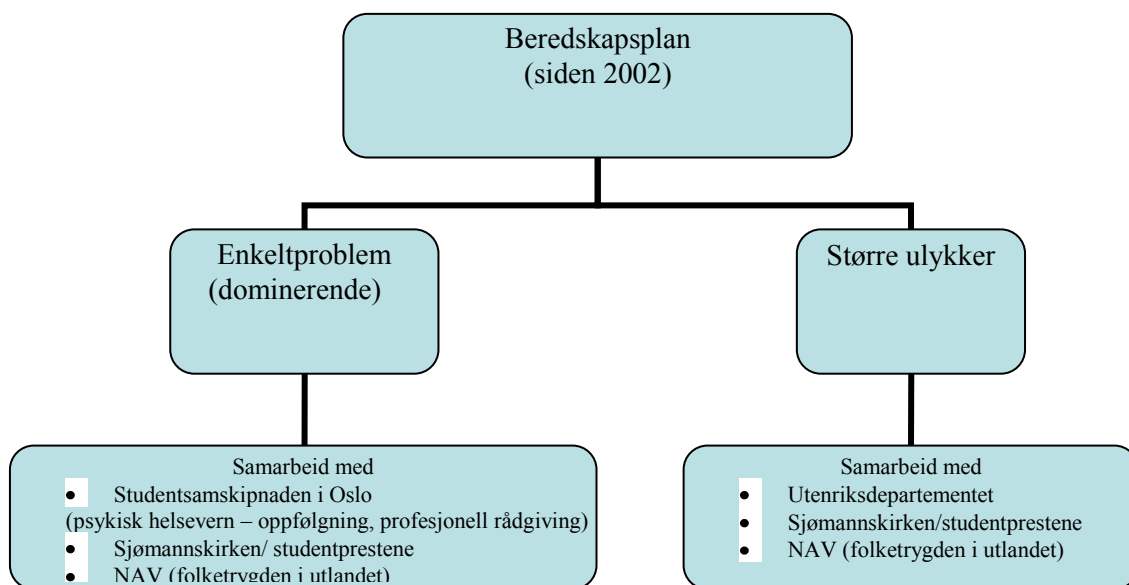
¹⁵ Dette kapittelet baserer seg i hovedsak på intervjuet med rådgiveren. Andres uttalelser er spesifisert.

¹⁶ En forsikringsmegler er en uavhengig aktør mellom kunden og forsikringsselskapet som forhandler fram og står for all kundekontakt. Ved bruk av en megler, kommer kunden i liten grad i kontakt med forsikringsselskapet.

Beredskap

Beredskap er et satsningsområde hos ANSA (ANSA 2007d). Det har det vært siden 2002 med økt fokus etter tsunamien i Thailand og bombene på Bali som synliggjorde behovet for rutiner og planer ved større ulykker i utlandet. ANSA mener dette beredskapsarbeidet gir en trygghet til studentene og at de ivaretar studentene ved ulykker og andre uforutsette hendelser. For å skape denne tryggheten har ANSA et samarbeid med institusjoner innenlands og utenlands på to nivå avhengig av omfanget på hendelsene.

Figur 3. Samarbeidspartnere når det gjelder beredskap

Vi har vært i kontakt med Sjømannskirken og Utenriksdepartementet for å høre mer om samarbeidet mellom ANSA og dem. Når det gjelder NAV Utland har vi ikke fått tak i kontaktpersonene på telefon, men vi fikk tilbakemelding på e-post.

Rådgiveren i ANSA forteller at de har møter en gang i året med NAV Utland hvor temaet er helsetjenester i utlandet. Ellers har ANSA bestemte kontaktpersoner de henvender seg til når aktuelle problemstillinger dukker opp. Vi har ikke vært i kontakt med SiO, men samarbeidsavtalen forteller at deres samarbeid handler om oppfølgingen av enkeltstudenter som rammes av sykdom, overgrep eller ulykker og som for en periode trenger oppfølging i Norge for å vende tilbake til studiene i utlandet (se vedlegg 5). Samarbeidet mellom ANSA og Sjømannskirken inngår også i denne avtalen. Samarbeidet mellom ANSA og Sjømannskirken vil vi komme tilbake til.

Samarbeidet med UD er initiert av dem. Dette fordi UD har behov for informasjon som ANSA besitter ved større ulykker. ANSA bistår da med medlemslister over studenter som befinner seg der ulykkene finner sted samt at de setter i sving tillitsmannskapet som gjennom studentnettverkene for tak i andre som oppholder seg i nærheten. Skjer det større hendelser i nærheten av et studiested har UD behov for å vite hvor mange nordmenn som befinner deg der. ANSA har gjennom sitt nettverk av medlemmer også kjennskap til andre norske studenter ved

utlandske studiesteder. Denne informasjonen er nyttig for UD's arbeid for å få oversikt over sine landsmenn.

Kontaktpersonen i UD som vi har snakket med gir uttrykk for et nyttig og godt samarbeid med ANSA, og at de har en god og løpende dialog når de har behov for det. UD har blant annet oppfordret og satt i stand samarbeid mellom tillitsvalgte og ambassadene i studielandene for beredskapsplanlegging og forberedende arbeid. ANSA er representert på møter i UD hvert halvår fordi ANSA er "en sentral samarbeidspartner når det gjelder beredskap, krisehåndtering og forberedende arbeid" i følge UD. Det utdypes ikke hva det forberedende arbeidet går ut på. ANSAs rådgiver kan fortelle at UD har en utfordring ved at mange nordmenn reiser utenlands, ofte til ukjente og utsatte steder, uten forsikring. Disse personene har ingen juridiske rettigheter om noe skjer, men den norske stat viser stor politisk vilje til å hjelpe alle. Det er derfor et punkt ANSA ser som nyttig i samarbeidet med UD, at begge parter oppfordrer de som reiser ut til å tegne forsikring. Det må nevnes her at ANSA selger sin egen forsikring til norske utenlandsstudenter som krever at forsikringstageren også melder seg inn i ANSA for at forsikringen skal være gyldig.

NAV presiserte likedan at:

for egen regning vil jeg si vi har et meget godt samarbeid. Det kan være seg praktiske ting som opplæring og kursing, og problematikk som ANSA bringer opp, og vi følger opp.

ANSA har også samarbeid med Sjømannskirken og spesielt studentprestene som er tilknyttet Sjømannskirken. Det var ANSA som i sin tid initierte dette samarbeidet. På møtene to ganger i året går de igjennom samarbeidsrelasjonene på ulike områder. Begge påpeker at det er tydelig arbeidsfordeling mellom ANSA og studentprestene når det gjelder beredskap ved at ANSA tar for seg det formelle, mens studentprestene har ansvar for å følge opp berørte og pårørte (se vedlegg 6). Alle tillitsvalgte er opplært i hvordan de skal håndtere krisesituasjoner. Det gjelder hvem de skal kontakte om de hører om en ulykke hvor norske studenter er innblandet eller om studenter som ikke har det bra, Det er viktig informasjon til studentprestene som gjør at de kan nå ut til studenter som trenger hjelp og støtte. Når det blir gitt beskjed om ulykker eller at studenter er syke, reiser studentprestene til hendelsesstedet og er sammen med de som trenger det. Videre er det lagt stor vekt på pressehåndtering i dette samarbeidet. All kontakt med media skal gå via presidenten i ANSA. Dette er for å skjerme studentene som er i nærheten og midt opp i krisesituasjoner.

ANSA og Sjømannskirken har også andre samarbeidspunkter. For eksempel låner ANSA ofte Sjømannskirkens lokaler for å holde kurs og andre arrangement. Det gjør at ANSAs tillitsvalgte også er i kontakt med andre medarbeidere i Sjømannskirken enn bare studentprestene. Sjømannskirkens kontaktperson som vi var i kontakt med sier disse møtene er viktige nettverksbyggingstiltak for Sjømannskirken. Samtidig så tror han at for ANSA sin del så representerer deres studentprester kontinuitet og fungerer som uformelle rådgivere for ANSAs tillitsvalgte rundt om i verden. ANSAs rådgiver nevner også dette som hun kaller

studentprestene ”sosialarbeiderfunksjon”. Ved sosiale og faglige arrangement i ANSA regi er det en klar avtale om at Sjømannskirken ikke skal opptre på en måte som virker provoserende på medlemmene og andre studenter. Kontaktpersonen i Sjømannskirken tok opp dette som en mulig problemstilling; at ANSA som en livssynsnøytral interesseorganisasjon har et så tett samarbeid med en kristen organisasjon. Han mener imidlertid at dette ikke er et stort problem fordi Sjømannskirken ikke bare representerer kirken, men "Norge" og at det er beredskap som er bærebjelken for samarbeidet. Beredskapssamarbeidet gir et godt sikkerhetsnett for studentene, i følge Sjømannskirken kontaktperson.

Sosiale og faglige velferdstilbud

Flere vi snakket med, blant annet rådgiver og økonomikonsulenten, snakker varmt om ANSAs opplæring i demokratiske prosesser. ANSA sentralt legger gjennom økonomiske føringer og opplæring opp til et utbredt tillitsvalgtapparat rundt om i verden som har ansvar for velferdstilbud – faglig og sosialt – for studentene som befinner seg i ANSA-landene.

Medlemskontingenten er fordelt slik at 50 prosent av den går til drift av ANSA sentralt, rundt 5 prosent til brannfond og 45 prosent til ANSA-landet medlemmet tilhører. Brannfondet er tiltenkt de ANSA-landene som av forskjellige grunner har dårlig økonomi og derfor trenger hjelp til å opprettholde aktivitetene for de studentene som er der (for eksempel få medlemmer). I tillegg har de på bakgrunn av midler KD overfører, et ”Goodwill-fond”. Dette fondet har to sidestilte formål:

1. Virke som et velferdstilbud for norske studenter i utlandet og som en stimulans for presentasjon og markedsføring av Norge ved læresteder der det er nordmenn,
2. Innvilging av Goodwillstøtte er en underskuddsgaranti som skal gi gruppene anledning til å avholde arrangement de ellers ikke ville ha råd til å arrangere.

Det utbetales ikke Goodwillstøtte til arrangement som går i overskudd. Det forutsettes at den som søker og komiteen er ANSA-medlemmer, men arrangementet er åpent for ikke ANSA-medlemmer og andre utenlandske studenter. Det skilles mellom medlemmer og ikke-medlemmer ved at medlemmenes inngangsbillett sponses noe av Goodwillstøtten, mens de andre betaler kostpris. Goodwillarrangement kan være fagarrangement, 17. mai, julebord, idrettsdag, introfest og bli-kjent fester¹⁷.

ANSA-landene og landsstyrene/bystyrene står oftest for sosiale arrangementer, men også fagarrangement og opplæringsarrangement foregår ute i landene. Det er landsstyrene som arrangerer organisasjonskurs for tillitsvalgte og de som ønsker å bli tillitsvalgt. Det bør arrangeres et organisasjonskurs hvert år i følge Organisasjonsplanen (vedlegg 3). Tillitsvalgte er både de som sitter i landsstyrer, bystyrer og KPer. Disse kursene har som formål å

1. bli kjent med ANSA som organisasjon,
2. motivere til engasjement i ANSA.

---

¹⁷ Et eksempel er en norsk/slovakisk fest som studentene i Slovakia arrangerer hvert år til ”ære og glede for våre ”ikke norske” kollegaer” (se vedlegg nr 7). I dette tilfellet er det landsstyret i Slovakia som søker goodwillstøtte for et kulturelt og sosialt arrangement for ANSA-medlemmer og andre studenter i Slovakia.

ANSAs sekretariat eller presidenten er alltid representert ved slike kurs og ofte er også en representant fra hovedstyret med. Det er ANSA sentralt som betaler for reisen til de ansatte i sekretariatet og hovedstyremedlemmene. Det føres på posten ”Reise og møtekostnader” (jf. kap. 3), og som lederen ved infosenteret sa, er dette en viktig arena for å få informasjon om studiesteder og utdanninger. Utover ANSA kan studentprestene, Lånekassen, ambassadene eller andre relevante aktører være invitert for å snakke om problemstillinger knyttet utdanningsmulighetene eller oppholdet i landet generelt. Enkelte landsstyrer arrangerer også egne fagdager som de kan søke støtte til. Landsstyrene ved økonomiansvarlig er pliktig til å sende inn økonomirapporter hvert kvartal til generalsekretæren samt årlig regnskap og budsjett for kommende periode.

ANSA har også fagutvalg som jobber med fagspesifikke problemstillinger. Alle ANSA-medlemmer tilhører i utgangspunkt et fagutvalg. Fagutvalgene som det vises til på hjemmesidene til ANSA er fysioterapi, kunsthøgskole, medisin og odontologi, psykologi, samfunnsvitenskapelige fag, teknologiske fag, veterinær og økonomiske og merkantile fag. Ikke alle fagutvalgene er like aktive og aktiviteten kan variere fra år til år. Dette fordi aktiviteten er avhengig av studentene selv. Fagutvalgene er i tillegg pådrivere og veiledere i fagspesifikke saker i ANSAs politiske arbeid. Fagutvalgene går på tvers av landene. Fagutvalgene får 1000 kroner i grunnstøtte pluss 10 kroner pr medlem over 100 medlemmer fra ANSA sentralt og kan søke Goodwillstøtte når de skal arrangere noe. Økonomiansvarlig i de ulike fagutvalgene må levere økonomirapporter hvert halvår samt årsrapporter med regnskap og forslag til budsjett for kommende periode til generalsekretæren.

Sommerseminaret er et arrangement for tillitsvalgte i forkant av Generalforsamlingen. Det er sekretariatet, ved en av rådgiverne, som er ansvarlig for arrangementet som har et budsjett på 150.000,-. I budsjettet ligger en pott på 10.000,- som deltagerne kan søke om reiserefusjon fra. Tidligere år har det vært en egenandel for deltagerne på 500,- per person, mens resterende ble dekket av ANSA. Årets sommerseminar ble fullfinansiert av ANSA uten egenandel for deltagerne. Vi vet ikke hvorfor ANSA valgte å fullfinansiere arrangementet i år og om det er noe de vil fortsette med. I tilknytning til Sommerseminaret og symposiet, holdes landsleder- og fagutvalgsleder dagene. De varer begge en dag. Dagene er satt av til nettverksbygging og lederutvikling. Det er rådgiverne som har ansvaret for arrangementene.

Sekretariatet har også ansvar for Symposiet. Det er en karrieredag og et tilbud til norske studenter i utlandet til å møte norske bedrifter. Dette arrangementet dekkes av det bedriftene betaler for å delta. ANSA ser at dette har vært et arrangement som i stor grad er rettet mot økonomer og ingeniører. I år ønsker de å satse bredere og inviterer derfor også flere ideelle organisasjoner som kan gjøre Symposiet mer attraktivt for studenter med andre utdanninger, for eksempel innen helsefag. Arrangementet har to sider, a) det er en anledning for norsk næringsliv å synliggjøre seg overfor utenlandske studenter og b) en anledning for ANSA til å synliggjøre seg overfor norsk næringsliv. Wiers-Jenssens (2005) rapport fra 2005 viser at norske utlandsstudenter har noe større vanskeligheter med å komme seg inn på det norske arbeidsmarkedet enn studenter som har studert i Norge. Det gjelder spesielt de med økonomisk og administrativ utdanning i følge Wiers-Jenssen. Norske utlandsstudenters mulighet for jobb i

norsk næringsliv er sterkt konjunkturavhengig. Det er derfor viktig for ANSA å markedsføre seg på en sikker måte slik at studentene også er attraktive når det norske arbeidsmarkedet ikke er så godt. Et slikt type arrangement som ANSA står i bresjen for, viser at velferdsarbeidet grenser mot jobben ANSA gjør som interesseorganisasjon. ANSA ønsker å fremme sine medlemmers interesser både når det gjelder arbeidsmuligheter i Norge etter endt utdanning i utlandet og utdanningsmuligheter i utlandet. Denne sammenhengen mellom velferdstilbydere og interesseorganisasjon viser seg i dette sitatet:

Jeg tenker sjelden over at vi er en samskipnad. Samskipnad er et vanskelig ord. Vi er en samskipnad, men jeg kaller oss for en interesseorganisasjon jeg. (Rådgiver ANSA).

Det er ikke overraskende at ansatte har en slik holdning til ANSA, fordi arbeidet som utføres ved infosenteret og blant rådgiverne ofte er medvirkende til hvilke saker ANSA ser som viktig å jobbe for politisk. For eksempel kan enkeltsaker som rådgiverne får henvendelser om, vise seg å være noe som gjelder mange studenter, enten faggrupper eller for enkelte land. Det kan være endrede praksiser hos Lånekassen eller endringer i godkjenning av utdanninger. Slike endringer er det viktig å viderefremme til studenter som oppsøker infosenteret, kanskje bør også enkeltpersoner som rammes kontaktes og kanskje blir det nødvendig å ta det opp på et politisk nivå om det får store konsekvenser for mange utenlandsstudenter. Når det blir en politisk sak som ANSA vil jobbe for, er det presidenten som fronter sakene.

4.3 ANSA som interesseorganisasjon¹⁸

Arbeidsprogrammet og organisasjonsplanen (se vedlegg 2 og 3) antyder en klar arbeidsdeling mellom de tre aktivitetssområdene i ANSA, fordelt mellom sekretariatet og hovedstyret, som i mange tilfeller glir over i hverandre. Det er viktig at ”alle stiller opp og drar nytte av hverandre”. Det er presidenten som vektlegger dette, på spørsmål om han ser en konflikt i ANSA mellom ANSA som interesseorganisasjon/politisk aktør og informasjons- og rådgivertjenesten. Samtidig som de har som formål å gi objektiv og nøytral veiledning om de utdanningsmulighetene som finnes, jobber de for at utenlandsstudentene skal ha best mulige vilkår. Det gjelder for alle studenter som ønsker å studere i utlandet uavhengig av om de er medlem av ANSA eller ikke.

Som president i ANSA er oppgaven å fronte det politiske arbeidet i henhold til det politiske arbeidsprogrammet. Det er hovedstyret som legger fram prioriteringen av hvilke 2-3 saker som det skal jobbes med fram til statsbudsjettet hvert år. Det er også hovedstyret som avgjør det organisatoriske arbeidsprogrammet, men sekretariatet kan være med å legge føringer på hvilke saker de mener bør få prioritering for kommende år.

I arbeidet med de politiske sakene driver presidenten lobbyvirksomhet overfor politikere, departement og Lånekassen. Han sitter i styret i Lånekassen og ANSA, selv poengterer han at de

---

¹⁸ Dette kapitlet er i hovedsak basert på intervjuet med presidenten i ANSA. Andres uttalelser spesifiseres.

også kunne vært relevante for styrene til for eksempel SIU og NOKUT, med sine kunnskaper og sitt arbeid overfor norske studenter i utlandet. Det politiske arbeidet innebærer å delta på høringer i finanskomiteen, KUF-komiteen, møter og dialog med Kunnskapsdepartementet, Utenriksdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Presidenten opplever at ANSA møter stor forståelse for sine saker og at de har en god dialog med politikerne. Politikerne tar nedgangen i antall utenlandsstudenter på alvor, men det ser ut til at det er ulik oppfatning av hvor viktig finansieringsvilkårene er. Presidenten sier ANSA har inntrykk av at mange studenter ønsker å reise ut, men at lånebyrden det fører med seg hindrer mange i å ta utdanningen sin i utlandet. Det er billigere slik det er i dag, å ta utdanningen i Norge og eventuelt med et utveklingsopphold i utlandet. ANSA mener det er noe motstridende at det norske systemet ønsker økt internasjonalisering, men at konsekvensene av den politikken som føres gjør at studentene velger å bli i Norge.

Hovedstyret er et styrende styre, sier presidenten, det har vært en prosess siden 2001/2002 å gå fra et arbeidsstyre til et styrende styre. Det vil si at styret i mindre grad enn før involverer seg direkte i driften. Likevel påpeker presidenten at ANSA aldri vil bli en "vanlig" bedrift. Utfordringen blir å finne balansen mellom å være tillitsvalgt, og frivilligheten som ligger i det, og at sekretariatet er en arbeidsplass. Det er tatt initiativ til en 5 årig strategiplan for daglig drift og økonomisk styring for å sikre noe mer kontinuitet og profesjonalitet i organisasjonen. Dette er nødvendig som en konsekvens av nedgangen i antall studenter i utlandet og da spesielt helgradsstudentene, mener avtroppende generalsekretær. At stadig flere studenter velger å bare reise ut på utveklingsopphold svekker ANSA som i stor grad baserer aktiviteten i ANSA-landene på frivillige. Når det er mange studenter som bare er ved et studiested i noen måneder, er det grunn til å tro at det er mindre interesse for å bruke tiden sin i ANSAs lands- og bystyrene. Dette kom fram i intervjuene både med studentene og med sekretariatet. Det kan gjøre det vanskelig å få tillitsvalgte og ikke minst en form for kontinuitet i arbeidet og aktiviteten som gjøres blant studentene i de ulike landene. Det har også konsekvenser for rekrutteringen til hovedstyret. Det rene studentstyret mangler profesjonalitet og kontinuitet i følge den avtroppende generalsekretæren. Styremøtene legges blant annet til helger, men for sekretariatet er arbeidet i ANSA en jobb og ikke en livsstil, i følge henne. Hun er av den oppfatning av at styresammensetningen bør endres.

De (styret) har ikke arbeidserfaring. Det er ikke et profesjonelt styre. De hadde ikke fått sittet i styret i andre virksomheter. Det er jo fordi det er en studentorganisasjon at de får sitte i styret. ... KD kunne krevd en plass i styret, men de har ikke gjort det og de har heller ikke vist interesse for det. Jeg ville sett det som en fordel om de gjorde det. ... Studentene kan godt være i flertall, men ANSA trenger en annen styresammensetning.

Hovedstyret velges som tidligere nevnt hvert år, og det kan bety at alle i styret er nye hvert år. Det er imidlertid mer sannsynlig i teorien enn i praksis. I år er både presidenten og en av de andre representantene i styret for andre året på rad, og det har vært de som har sittet i styret i 4-5 år i følge presidenten. Likevel oppleves hovedstyreskiftene av flere i sekretariatet som en kontinuerlig opplæringsprosess som må gjentas hvert år. Å ha en representant fra KD i styret ansees som en mulighet til en åpnere dialog mellom ANSA og KD, om hva ANSA jobber med.

Slik det er i dag opplever avtroppende generalsekretær at KD i liten grad vet de holder på med, sett bort fra det politiske arbeidet.

4.4 Kapitteloppsummering

ANSA har tre hovedområder de jobber på for å sikre norske studenter i utlandet og spesielt sine medlemmers interesser. De tre områdene er noe uklart avgrenset. ANSAs infosenter, rådgivningstjeneste, medlemservice og presidentene med hovedstyret jobber alle for de samme målene, men på ulike nivå. Vi har delt ANSA inn i infosenter, samskipnad og velferd og interesseorganisasjon. Selv om de har samme formål, å få flere til å ta utdanning i utlandet, har de ulike utfordringer.

ANSA, ved infosenteret, har som mål å gi objektiv og god informasjon om hvilke studiemuligheter som finnes i utlandet. Det er krevende å holde informasjonen oppdatert og å formidle den via nettsider, på utdanningsmesser, temakvelder og foredrag og ved personlig veiledning på e-post, telefon og oppmøte. Mye av informasjonen kommer fra studenter som er rundt om i verden. Oppdateringen av informasjonen derfra avhenger av kontinuerlig tilfang av frivillige.

ANSA som samskipnad ønsker å gi medlemmene sine gode velferdstilbud i de enkelte landene og på tvers av landene. Gjennom rutiner for økonomisk støtte avhengig av antall medlemmer i landene, gis det grunnlag for sosiale og faglige arrangement. Imidlertid er aktiviteten avhengig av studentene selv og den varierer fra år til år. Nedgangen i andelen helgradsstudenter er en utfordring for denne formen for organisering av aktiviteten. Vi vil komme nærmere inn på dette i kapittel 6. Rådgivning er et annet velferdstilbud. Der skilles det ikke på medlemmer og ikke-medlemmer, selv om det er flest medlemmer som tar kontakt. Rådgivningen gjelder ulike aspekt ved studentenes liv i utlandet som økonomiske problemer som følge av Lånekassens praksiser, utdanningsinstitusjonene de oppholder seg eller andre vanskeligheter. Beredskapsplanen er viktig for å sikre studentenes velferd om det oppstår alvorlige problemer for den enkelte eller mange på samme sted. Heller ikke her skiller ANSA mellom medlemmer og andre. Viktige samarbeidspartnere knyttet til beredskap er Sjømannskirken, UD, NAV og SiO.

ANSA som interesseorganisasjon jobber på det politisk nivået og fremmer norske studenters interesser generelt. Det gjelder spesielt de økonomiske interessene overfor Stortinget, utdanningsmyndigheter og Lånekassen. Organisasjonen har et rent studentstyre i motsetning til studentsamskipnadene ellers, som også har representanter fra institusjonen de tilhører selv om studentene er i flertall.

5 Hvem er og hva mener ANSA-medlemmene?

I dette kapitlet presenteres resultater fra analysen av breddestudien. Vi har spurt ANSA-medlemmer som studerer i utlandet hva de benytter av ANSAs informasjonskanaler og velferdstilbud, samt hva de synes om ANSA. Til sammen har 2700 studenter deltatt i vår nettbaserte spørreundersøkelse. Kapitlet er strukturert etter temaene i spørreundersøkelsen:

- ANSA-medlemmene sammenlignet med norske studenter
- Før studiene
- Under studiene
- Studentenes vurdering av ANSA

5.1 ANSA-medlemmene sammenlignet med norske studenter

Vi har allerede sett på en del av bakgrunnsvariablene for spørreundersøkelsen i metodekapittel 2.1. Vi skal nå sammenligne kjennetegn ved ANSA-medlemmene med kjennetegn ved studenter i Norge. Vi skal se på kjønn, alder, etnisk bakgrunn og foreldres utdanningsnivå.

Kjønn: Blant ANSA-medlemmene er det 61 prosent kvinner. Dette er omtrent likt med gjennomsnittet blant alle norske studenter, der rundt 60 prosent er kvinner (SSB 2007b).

Alder: Gjennomsnittsalderen for ANSA-medlemmer på 24 år er lavere enn gjennomsnittet for studenter i Norge på 28 år (Løwe og Sæther 2005). Medianen, som kan være et riktigere mål her, var 25 år i hele studentmassen, mens den blant utenlandsstudenter var 23 år.

Etnisk bakgrunn¹⁹: Blant ANSA-medlemmene er det 15 prosent som har innvandrerbakgrunn. Flere studier tidligere har vist at studenter med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i forhold til utenlandsstudier, sammenlignet med deres andel av studentmassen ellers (Wiers-Jensen 2003). Dette er også tilfelle her. I analysene senere vil vi skille mellom to grupper: Norsk (mor og far av norsk bakgrunn) og innvandrerbakgrunn (mor og/eller far av utenlandsk bakgrunn).

---

¹⁹ I forhold til etnisk bakgrunn har vi valgt å ta i bruk SSBs definisjoner. SSB (2007a) har definert innvandrere som personer med to utenlandsfødte foreldre. Annen innvandringsbakgrunn blir blant annet brukt for de med 1 norsk og 1 utenlandsfødt forelder (eks. utenlandsfødte med en norskfødt forelder eller norskfødte med en utenlandsfødt forelder). I utvalget er 85 prosent av norsk bakgrunn, 4 prosent er innvandrere og 11 prosent har annen innvandrerbakgrunn

Hvis vi ser på bakgrunnen til foreldrene, viser det seg at de i stor grad har høyere utdanning²⁰. Blant ANSA-medlemmene i utvalget har 72 prosent mor og/eller far med høyere utdanning. I 2005 hadde 46 prosent av hele studentmassen mor og/eller far med høyere utdanning (Løwe og Sæther 2005).

Av andre faktorer som vi skal benytte som bakgrunnsvariabler er:

- Lengde på ANSA-medlemskap: 62 prosent har vært medlem i ½ år eller mer.
- Andre aktører: 52 prosent brukte andre aktører i forkant av sitt utenlandsopphold²¹.

5.2 Før studiene

ANSA er viktig for mange utenlandsstudenter i forkant av utreisen. ANSA driver Norges eneste uavhengige nasjonale informasjonssenter for utenlandsstudier. ANSAs informasjonsvirksomhet drives på ulike måter. For eksempel har de informasjon tilgjengelig på sine nettsider, det er tilgjengelig i brosjyreform, de har mer uformelle erfaringsrapporter fra studenter, ANSA har stands på messer og ved videregående og høgskoler, de tilbyr personlig veiledning ved oppmøte og de tilbyr veiledning over e-post og telefon.

I spørreundersøkelsen ble studentene spurt om i hvor stor grad de benyttet seg av ANSA i forkant av sitt utenlandsopphold. I tabellen under ser vi nærmere på ulike typer informasjonsoverføring:

- 39 prosent benyttet seg også av personlig rådgivning via oppmøte, telefon og e-post
- 18 prosent benyttet seg av skriftlige kilder i tillegg til andre forum
- 33 prosent benyttet seg kun av ANSAs skriftlige kilder
- 10 prosent benyttet seg ikke av ANSA i det hele tatt

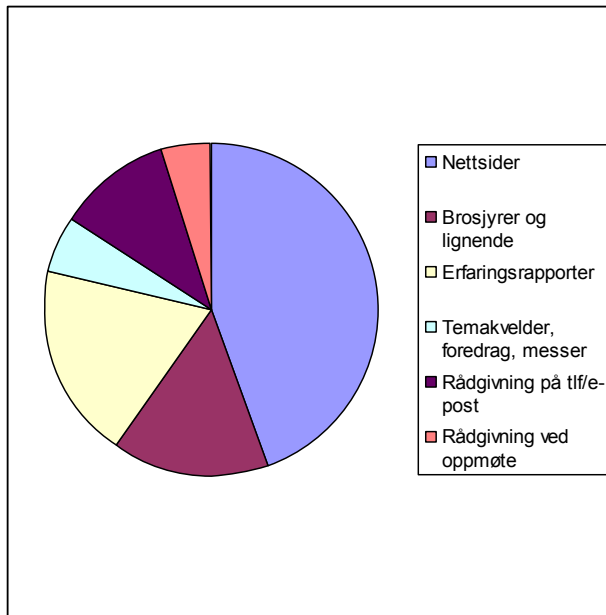
Tabell 5. ANSAs informasjonsvirksomhet.

	Antall	Prosent
Skriftlige kilder + personlig rådgivning (telefon/e-post/oppmøte)	848	39
Skriftlige kilder + temakveld/seminar/messe osv...	400	18
Kun skriftlige kilder (nett, brosjyrer, erfaringsrapporter)	451	20
Kun benyttet ANSAs nettsider	291	13
Ikke brukt ANSA i det hele tatt	209	10
Total	2199	100

Vi kan videre se på i hvor stor grad ANSA-medlemmene brukte disse ulike kildene til å få informasjon. I listen under oppgis andelen som har benyttet seg av de ulike formene for informasjonsvirksomhet i middels/stor grad.

²⁰ Høyere utdanning er definert som utdanning på minst Bachelornivå (SSB 2000).

²¹ Andre aktører kan for eksempel være kommersielle agenter for skoler, internasjonale kontor ved høgskole/universitet og rådgivere ved videregående skoler

Figur 4. Benyttede informasjonskilder i middels/stor grad

ANSA skal tilby nøytral og objektiv veiledning²². Samtidig er det klart at ANSA har interesse av at flest mulig studenter reiser utenlands (og blir medlem av ANSA). Vi har derfor bedt om ANSA-medlemmenes vurdering av den informasjon de fikk av ANSA i forkant av utenlandsoppholdet.

ANSA skal blant annet gi informasjon om studiemuligheter, kvalitet på studiested/program, hvordan studiet godkjennes i Norge, finansiering av studiet, søknadsprosedyrer, forsikringsordning, det sosiale studentlivet, hvor man selv kan søke opp mer informasjon om studiested og hvor man får annen rådgivning om studiested.

Vi ba studentene om å angi i hvilken grad ANSAs informasjon stemte med virkeligheten. De studentene som anga at de ikke hadde benyttet seg av ANSA i forkant, er tatt ut av analysen.

Tabell 6. Vurdering av ANSAs informasjonsvirksomhet. Prosent.

	Ikke info om dette	Dårlig info	Middels info	God Info	Sum
Forsikringsordning	24	6	11	59	100
Finansiering	30	4	13	53	100
Studiemuligheter	34	4	16	46	100
Godkjenningsprosedyrer	34	6	14	46	100
Søknadsprosedyrer	39	6	16	39	100
Kvalitet på studiested/program	39	7	19	35	100
Sosialt studentmiljø	39	10	18	33	100
Annen rådgivning	40	16	23	21	100
Andre informasjonskilder	38	13	21	28	100

N = 1990

²² Målsetningen skal være å bryte ned barrierene til et utenlandsstudium gjennom grundig, nøytral og objektiv informasjon" (ANSA 2007).

Til venstre i tabellen ser vi andelen som ikke har fått eller bedt om informasjon om de ulike temaene. Deretter følger prosentandelene for de studentene som har mottatt informasjon, sortert ut i fra deres vurdering av denne informasjonen. Om vi tar ut de som ikke har fått noen informasjon om de ulike temaene får vi følgende rangering:

- 77-78 prosent mener at de fikk god informasjon om forsikringsordninger og finansiering av studiet.
- 63-70 prosent mener de fikk god informasjon om søknadsprosedyrer, studiemuligheter og om hvordan studiet godkjennes i Norge.
- 54-58 prosent mener de fikk god informasjon om det sosiale studentlivet og kvaliteten på studiestedet.
- 46 prosent mener at de fikk god informasjon om hvor de selv kunne søke opp mer informasjon om sitt studiested.
- 34 prosent mener at de fikk god informasjon om hvor de kunne få annen rådgivning om sitt studiested.

Studentene viser med andre ord relativt stor tilfredshet med informasjonen som ANSA stiller med. Kvaliteten og etterretteligheten, som var det vi målte, var relativt høy. Tematisk er ANSA, ifølge sine medlemmer:

- gode på økonomiske spørsmål (finansiering/forsikring), samt studiefaglige spørsmål (muligheter, godkjenning-/søknadsprosedyrer)
- middels på spørsmål om studiested (kvalitet på studier og sosialt liv)
- ganske dårlige på henvisningskompetanse (spørsmål om hvor studenten kan få ny informasjon og mer rådgivning)

Det er ikke overraskende at ANSA gjør det bra på økonomiske og faglige spørsmål fordi det er det viktigste område de kan veilede studentene på og sannsynligvis den informasjonen det er størst etterspørsel etter. De har tilbud om forsikring og de har god oversikt over søknadsprosedyrer og studiemuligheter i utlandet. At ANSA gjør det dårlig på henvisning og bare middels på spørsmål om studiesteder, kan ha med ujevn kvalitet på erfaringsrapporter og svar på henvendelser fra studenter, som KPene er ansvarlige for, samt at det sannsynligvis ikke er denne informasjonen studentene i størst grad er ute etter når de kontakter infosenteret.

Ulike studenter – ulike holdninger

Faktoranalyse er en statistisk teknikk som går ut på å analysere avhengighetsforholdet mellom et stort antall variabler, for deretter å forklare deres felles underliggende dimensjoner (faktorer). Målet med vår faktoranalyse er å undersøke hvilke informasjonsvariabler som grupperer seg sammen. Gjennom faktoranalysen får vi to grupperinger av informasjonsvariabler som kan forklares ut fra to underliggende faktorer, nemlig:

1. Generell veiledning/informasjon: Økonomiske og studiefaglige spørsmål. For eksempel finansiering, forsikring, prosedyrer (søknad/godkjenning) og muligheter
2. Spesifikk veiledning/informasjon: Spørsmål om studiestedet. For eksempel kvalitet, sosialt liv, mer informasjon/veiledning

Innenfor hver av disse grupperingene er det ofte slik at de som er positive til en type informasjon gjerne er positive til en annen type informasjon. Vi har bestemt oss for å se nærmere på hvilke grupper av studenter som er mer eller mindre fornøyde enn andre studentgrupper når det gjelder informasjonen som gis av ANSA. Dette gjøres gjennom to multivariate regresjonsanalyser, der våre avhengige variabler er henholdsvis generell og spesifikk veiledning/informasjon. Vi forsøker å forklare variasjonen ved hjelp av følgende forklaringsvariabler (uavhengige variabler): Kjønn (Mann/Kvinne), alder, foreldres utdanningsnivå (Lav/høy), etnisk bakgrunn (norsk/innvandrerbakgrunn), studielengde (hel/del), tid i ANSA (mer enn ½ år/mindre enn ½ år), type informasjonsinnhenting (personlig rådgivning eller ikke), størrelsen på ANSA-land (store/små), studiested (Europa/andre verdensdeler), medlemsaktivitet, tillitsvalgt/ikke-tillitsvalgt), og bruk av andre aktører eller ikke

Tabell 7: Faktorer som spiller inn på vurdering av generell informasjon.²³

	B	SE
Konstant	19 ***	0,3
Del av utdanning	-1,5 ***	0,3
Europa	0,9 ***	0,3
Tillitsvalgt	0,9 ***	0,3
Personlig rådgivning	0,4 *	0,2
Brukte andre aktører	-0,4 *	0,2
Justert R ²	0,06	

B = Ustandardiserte koeffisienter, SE = Standardfeil.²⁴

*** = Signifikant på 0.01-nivå og * = Signifikant på 0.1-nivå

Den ustandardiserte regresjonskoeffisienten B viser gjennomsnittlig økning i Y forbundet med en måleenhets økning i X, gitt at de andre uavhengige variablene holdes konstant. I den endelige modellen (modell 2) finner vi f.eks. at:

- Studenter som tar hele utdanningen i utlandet er mer positive enn de som bare tar deler av utdanningen i utlandet, med en forskjell på -1,5.
- Tillitsvalgte har en score som er 0,9 poeng høyere sammenlignet med ikke-tillitsvalgte.

I regresjonsanalysen får vi vite hvor sterkt den avhengige variabelen er påvirket av de enkelte forklaringsvariablene. Med 95 prosent sannsynlighet kan vi konkludere med at:²⁵

- De som tar hele utdanningen i utlandet er mer fornøyde med generell informasjon sammenlignet med de som bare tar deler i utlandet.
- Tillitsvalgte er mer fornøyde med generell informasjon sammenlignet med de som ikke er tillitsvalgte.
- De som er studenter i Europa er mer fornøyde med generell informasjon sammenlignet med de som ikke har studert i Europa.

²³ Vi testet for alle uavhengige variabler. I tabellen har vi kun tatt med de variablene som hadde betydning.

²⁴ Konstanten er den predikerte verdien når verdiene på forklaringsvariablene er 0. Standardfeilen er en indikasjon på hvor mye en utvalgsparameter kan komme til å avvike fra den korrekte parameterverdien.

²⁵ Det er vanlig å sette signifikanssannsynligheten til 0,05, som i praksis vil si at en statistisk signifikant sammenheng i modellen mellom avhengig og uavhengig variabel er 95 prosent sannsynlig i det lange løp.

Vi får også indikasjoner på at personlig rådgivning kan ha en positiv betydning, mens de som brukte andre aktører er mer skeptiske til ANSAs generelle informasjon.

Tabell 8: Faktorer som spiller inn på vurdering av spesifikk informasjon.

	Modell 2	
	B	SE
Konstant	13 ***	0,3
Tillitsvalgt	1,4 ***	0,3
Stort ANSA-land	0,7 ***	0,2
Personlig rådgivning	0,5 **	0,2
Del av utdanning	-0,7 **	0,3
Lengre medlemskap	-0,5 **	0,2
Justert R ²	0,04	

B = Ustandardiserte koeffisienter, SE = Standardfeil.

*** = Signifikant på 0.01-nivå, ** = Signifikant på 0.05-nivå

I den andre regresjonsmodellen ser vi faktorer som har betydning for vurdering av spesifikk informasjon. Med 95 prosent sannsynlighet kan vi konkludere med at:

- Tillitsvalgte er mer fornøyde med spesifikk informasjon sammenlignet med de som ikke er tillitsvalgte.
- Studenter i store ANSA-land er mer fornøyde med spesifikk informasjon sammenlignet med studenter i mindre ANSA-land.
- De som tar hele utdanningen i utlandet er mer fornøyde med spesifikk informasjon sammenlignet med de som bare tar deler i utlandet.
- De som har fått personlig rådgivning er mer fornøyde med spesifikk informasjon sammenlignet med de som ikke har fått det.
- De som har vært medlem i ANSA i kort tid er mer fornøyde med spesifikk informasjon sammenlignet med de som har vært medlem en lengre stund (mer enn ½ år).

Forklart varians (justert R²) forteller hvor godt en regresjonsmodell er tilpasset de observerte data og varierer mellom 0 og 1. I våre tabeller er justert R² 0,04 (spesifikk informasjon) og 0,06 (generell informasjon). Det betyr at vi forklarer 6 prosent av variasjonen i vurdering av generell og 4 prosent av spesifikk informasjon, og det innebærer at det er lite av variasjonene i de avhengige variablene vi forklarer²⁶.

Det er fullt mulig at svært små sammenhenger er statistisk signifikant, særlig når vi har store utvalgsstørrelser som her. Da er jo også den statistiske usikkerheten ved resultatet liten. Det kan slik sett være på sin plass å kommentere at enkelte sammenhenger som vi finner her er ganske små, og substansielt sett spiller de kanskje ikke den aller største rolle. Skal vi ta ut noe av det som synes å ha en klar betydning er det at de tillitsvalgte er mer positive til spesifikk informasjon enn de menige medlemmene, mens de som tar hele utdanningen i utlandet er mer positive til generell informasjon sammenlignet med de som tar en delutdanning.

²⁶ Tross i at høy forklart varians er sjeldent i samfunnsvitenskapen (Eikemo, 2007), er dette "lave" tall. Nå kan man imidlertid kun inkludere de variabler som er tilgjengelige i datasettet, og slik sett er de endelige regresjonsmodellene de beste vi får ut.

5.3 Under studiene

ANSA har 500 tillitsvalgte rundt omkring i verden. Av de studentene som har svart på undersøkelsen er det hele 349 tillitsvalgte (16 prosent av utvalget). Terskelen for å være tillitsvalgt i ANSA er lav og det å være tillitsvalgt kan innebære svært forskjellige arbeidsmengder.

ANSA arrangerer to viktige skoleringskurs for tillitsvalgte.

- Sommerseminaret er tilrettelagt for tillitsvalgte i landsstyret og for medlemmer som er interessert i tillitsverv
- Kontaktpersonkurs/organisasjonskurs avholdes på landsnivå. Kursene er tilrettelagt for å skolere tillitsvalgte ved de enkelte studiesteder.

Det finnes også muligheter for å bli skolert gjennom egeninnsats. ANSA poengterer at studenter som ønsker å gjøre en frivillig innsats for ANSA, eller allerede har et tillitsverv i ANSA, bør lese håndboken for tillitsvalgte (ANSA2007f).

Vi har spurt hvilken skolering ANSAs tillitsvalgte har på det tidspunktet de svarte på undersøkelsen, og vi fikk følgende tilbakemeldinger.

- God skolering: 40 prosent har både deltatt på skoleringskurs og lest om vervet sitt.
- Noe skolering 1: 9 prosent har deltatt på skoleringskurs, men har ikke lest om vervet sitt.
- Noe skolering 2: 34 prosent har ikke deltatt på skoleringskurs, men har lest om vervet.
- Svak skolering: 15 prosent har verken deltatt på skoleringskurs eller lest om vervet sitt.

På studiestedene er det de tillitsvalgte som har ansvar for å arrangere sosiale og faglige arrangementer. Landsstyrene og kontaktperson anbefales å holde velkomstmøte/informasjonsmøte, faglige arrangementer, sosiale/kulturelle arrangementer (som julefest, vinterleker m.m.) eller organisasjonskurs (for tillitsvalgte). Vi har sett nærmere på om vanlige ANSA-medlemmer har deltatt på slike arrangementer.

- 35 prosent har deltatt på ett type arrangement
  - 31 prosent har kun deltatt på sosialt arrangement
  - 3 prosent har kun deltatt på informasjonsmøte
  - 1 prosent har kun deltatt på faglig arrangement
- 10 prosent har deltatt på to typer arrangementer
  - 5 prosent har deltatt på informasjonsmøte og sosialt arrangement
  - 5 prosent har deltatt på sosialt og faglig arrangement
- 4 prosent har deltatt på informasjonsmøte, sosialt arrangement og faglig arrangement
- 51 prosent har ikke deltatt på noe arrangement i det hele tatt

5.4 Hvem gjør hva av ANSA-studentene

Vi har bestemt oss for å se nærmere på hvilke grupper av studenter som deltar i ANSA-aktiviteter og hvem som ikke gjør det. Dette gjøres gjennom en logistisk regresjonsanalyse. Vi forklarer variasjonen ved følgende forklaringsvariabler:

- Kjønn (Mann/Kvinne)
- Alder
- Studielengde (Hele/deler)
- Tid i ANSA (Mer enn ½ år/mindre enn ½ år)
- Europeiske ANSA-land versus ikke-europeiske
- ANSA-nytt (Leser/leser ikke)

Tabell 9: Faktorer som spiller inn på deltakelse i ANSA-arrangementer.

	B	S.E.	Wald	Exp(B)	Sig.
Lengre medlemskap	1,0	0,1	70,8	2,8	***
Lese ANSA-nytt	0,3	0,1	7,2	1,4	***
Europa	0,3	0,1	8,7	1,4	***
Del av utdanning	-0,8	0,1	28,6	0,5	***
Kvinne	-0,3	0,1	7,6	0,7	***
Alder	-0,04	0,02	6,6	0,96	***
(Konstant)	0,1	0,4	0,1	1,1	

*** = Signifikant på 0.01-nivå²⁷

Alle sammenhengene i tabellen er signifikante med 99 prosent sikkerhet. I logistisk regresjon er det enklest å se på oddsratioene (ExpB). Vi lærer av denne at oddsen for å ha deltatt i ANSA-arrangementer:

- Er 180 prosent høyere for en som har vært medlem i ANSA i mer enn ½ år sammenlignet med en som har vært medlem i under ½ år
- Er 40 prosent høyere for en som leser ANSA-nytt sammenlignet med en som ikke leser ANSA-nytt
- Er 40 prosent høyere for de som bor i europeiske ANSA-land sammenlignet med de som ikke bor i europeiske ANSA-land
- Er 50 prosent lavere for en som tar en delutdanning i utlandet sammenlignet med en som tar hele utdanningen i utlandet
- Er 30 prosent lavere for kvinner enn menn
- Synker med 4 prosent for hvert år eldre studenten er

ANSA-nytt er et viktig kontaktpunkt mellom ANSA sentralt og utenlandsstudentene. ANSAs medlemmer får magasinet tre ganger i året. Vi spurte derfor studentene om de leste ANSA-nytt. 70 prosent av studentene svarte at de har lest ANSA-nytt under sitt opphold.

²⁷ Konstanten er den predikerte verdien når verdiene på forklaringsvariablene er 0. Den ustandardiserte koeffisienten B viser gjennomsnittlig økning i Y forbundet med en måleenhets økning i X, gitt at de andre uavhengige variablene holdes konstant.

Det er forskjellige potensielle vanskeligheter en utenlandsstudent kan oppleve. Derfor tilbyr ANSA rådgiving over et vidt spekter. ANSA kan særlig være viktige i forhold til:

- Misnøye med studiested/program: 4 prosent.
- Lånekassen: 19 prosent.
- Juridiske spørsmål: 5 prosent.
- Sykdom: 8 prosent.
- Ulykker, katastrofer, personlige problemer eller dødsfall: 9 prosent.

I alt har 32 prosent av studentene rådført seg med ANSA innen ett eller flere av de definerte rådgivningstemaene.

5.5 Studentenes vurdering av ANSA

Så langt i dette kapittelet har vi fått tall på hvor mange som bruker de forskjellige tilbudene til ANSA. Vi har også så vidt vært innom studentenes vurdering av ANSAs informasjon i forkant av utenlandsstudiet. I det følgende delkapittelet skal vi se på studentenes vurdering av ANSAs tilbud, og hvilken rolle de mener ANSA spiller for utenlandsstudenter.

Vi skal imidlertid begynne med noe helt annet. Siden ANSA ikke har obligatorisk medlemskap er de avhengig av verving for å få medlemmer. Både rådgivere og tillitsvalgte er oppfordret til å rekruttere nye medlemmer. Blant ANSA-medlemmene finner vi følgende på spørsmål om de opplevde press til å melde seg inn i organisasjonen²⁸:

- 60 prosent opplevde ikke press for å melde seg inn.
- 40 prosent opplevde press for å melde seg inn.
  - Det må her bemerkes at kun 7 prosent opplevde et sterkt press.

ANSA har ifølge dem selv en viktig jobb å gjøre i forhold til å være et bindeledd mellom norske arbeidsgivere og utenlandsstudentene. ANSA skal ”skape forståelse for den ressurs utenlandsstudentene representerer i kraft av sin internasjonale erfaring og kompetanse” (ANSA 2007). Det er to forhold som er viktige å se på da:

- Om ANSA-medlemmene opplever at utenlandsstudiene er en fordel/ulempe i forhold å få jobb i Norge?
- Om ANSA-medlemmene opplever at ANSA gjør en viktig jobb i forhold til å påvirke deres karrieremuligheter i en positiv retning?

På den ene siden sier 73 prosent at de opplever at det er en fordel for karrieremulighetene i Norge å ha gjennomført et utenlandsstudium, mens kun 3 prosent opplever det som en ulempe. De resterende 24 prosent mener verken at det er en fordel eller ulempe²⁹.

---

²⁸ Begrepet ”press” kommenteres ikke videre, utover å vise til vår spørsmålsformulering i undersøkelsen.

²⁹ Siden studentene ikke har erfaring om dette punktet, viser disse tallene kun studentenes forventninger.

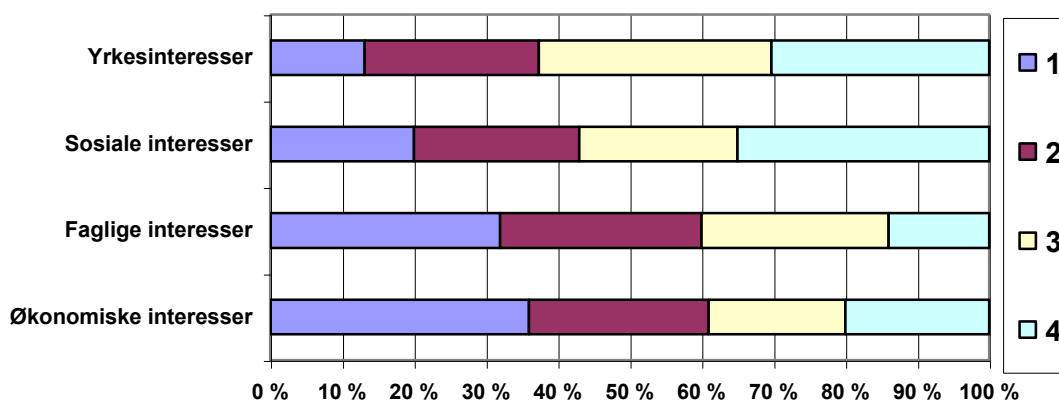
På den andre siden har vi spørsmålet om ANSA-medlemmene mener at ANSA gjør en god jobb overfor næringslivet. Denne jobben kan for eksempel være det årlige næringslivssymposiet i Oslo, samarbeid med næringslivet om rekruttering av utenlandsstudenter til jobber i Norge, eller egne symposier i ANSA-landene. Egentlig burde vi spurt tidligere utenlandsstudenter om ANSA spiller en rolle eller ei, men svarene fra dagens utenlandsstudenter kan i alle fall gi en indikasjon på hva de tenker om ANSAs markedsføring av utenlandsstudenter:

- 34 prosent kjenner ikke til ANSAs jobb overfor næringslivet og kan ikke uttale seg.
- 24 prosent opplever at ANSA er betydningsløse i forhold til egne framtidsplaner for jobb, eventuelt at ANSA spiller en negativ rolle.
- 14 prosent mener at ANSA kan spille en liten positiv rolle.
- 28 prosent mener at ANSA spiller en positiv rolle.

Vi skal ikke overtolke dette på noe som helst vis, og tallene gir kun indikasjoner. Men det er slående at mer enn 7 av 10 opplever at det å ha gjennomført et utenlandsstudium som en klar fordel i forhold til å søke jobb i Norge, mens mindre enn 3 av 10 opplever at ANSA gjør en viktig jobb i forhold til å legge til rette for deres karrieremuligheter.

Et argument for ANSA kan være å si at den jobben ANSA har gjort i en årrekke muligens har vært med på skape de positive holdningene til det å ha studert i utlandet som dagens ANSA-medlemmer nyter godt av. Men det blir jo bare positive spekulasjoner, for verken vi eller andre forskere har testet effekten av næringslivsarbeidet til ANSA.

Det synes i det hele og store som at ANSA-medlemmene i liten grad er opptatt av at ANSA bør gjøre en jobb i forhold til å ivareta norske utenlandsstudenters yrkesinteresser. Dette er nemlig et sentralt poeng når vi spør hva ANSA-medlemmene mener er ANSAs viktigste oppgaver. Da kommer ANSAs næringslivsarbeid nederst på prioriteringslisten.

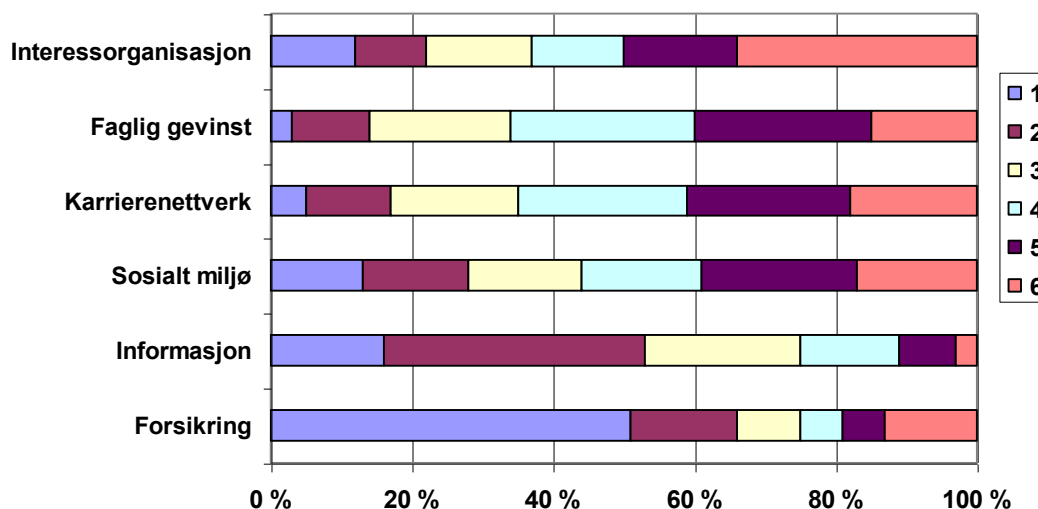
Figur 5. Studentenes vurdering av ANSAs viktigste oppgaver
N= 1767

Når ANSA-medlemmene får mulighet til å gi uttrykk for sitt syn angående hvordan ANSA bør prioritere sitt arbeid er det å ivareta utenlandsstudentenes økonomiske og faglige interesser mest populært. Studentenes sosiale interesser og yrkesinteresser har betraktelig lavere score.

Det neste spørsmålet er hvorfor studenter melder seg inn i ANSA. ANSA har en forholdsvis lav kontingent, og ut fra alle de medlemsfordeler organisasjonen promoterer, så burde valget være naturlig for de fleste utenlandsstudenter. Det er det jo ikke, siden kun ca 35 prosent av utenlandsstudentene melder seg inn.

Vi tok utgangspunkt i ANSAs medlemsfordeler, og ba respondentene rangere seks forhold:

- Det å støtte opp om ANSA som interesseorganisasjon
- De faglige arrangementene som ANSA holder
- Tilhørighet til et karrierenettverk
- ANSAs sosiale miljø og deres sosiale/kulturelle arrangementer
- Tilgang til informasjon
- Forsikringsordning

Figur 6. Årsaker til innmelding i ANSA – rangert etter gjennomsnittsverdi
N = 1668

Det første man kan legge merke til når man ser på figuren er faktisk antallet. Mer enn 500 respondenter svarte ikke fullstendig på dette spørsmålet. Blant de 500 som ikke har svart fullgodt på dette spørsmålet har mer enn 300 av respondentene kun satt en karakter og den ble gitt til forsikring. Med andre ord, disse studentene valgte å kun krysse av for forsikring når de skulle rangere årsaker til innmelding. I rangeringen under ber vi leseren merke seg at disse 300 selvfølgelig ikke er med når vi går gjennom tallene. Det er således rimelig å konkludere med at mer enn halvparten er medlemmer i ANSA fordi de må/ønsker å ha en forsikring når de reiser ut, og at ANSA fronter den, i følge dem, beste forsikringen.

- På en soleklar førsteplass kommer forsikring, hvorav mer enn 50 prosent har satt dette på første plass.
- På en like soleklar andreplass kommer informasjon, hvorav mer enn 50 prosent har satt dette på første eller andre plass.
- Med god margin ender sosialt miljø på tredje plass, hvorav 44 prosent har plassert dette forholdet på de tre øverste plasseringene.

- Faglig arrangement, karrierenettverk og det å styrke ANSA som interesseorganisasjon ligger omtrent på samme nivå. Her er det verdt å merke seg at det er de tillitsvalgte som har oppgitt de gode plasseringene for det å styrke ANSA som interesseorganisasjon.

Selv om den jevne medlem verken er opptatt av ANSAs rolle i forhold til næringslivet eller bryr seg nevneverdig om å styrke ANSAs posisjon som interesseorganisasjon, kan det jo være at man mener at ANSA har en viss innflytelse. ANSA selv argumenterer for at man gjør mye bra politisk arbeid, blant annet i forhold til:

- det å drive lobbyvirksomhet opp mot Stortinget (særlig i forbindelse med statsbudsjettet)
- deltakelse i utdanningspolitiske fora
- å være høringsinstans i politiske saker
- å profilere ANSA og utenlandsstudenter i media

På nettsidene sine slår ANSA klart fast at man er ”en partipolitisk nøytral interesseorganisasjon med stor gjennomslagskraft”. Om ANSAs innflytelse er synliggjort for medlemmene er en annen sak; eller sagt på en annen måte, det trenger ikke nødvendigvis være slik at ANSAs medlemmer synes at ANSA har så stor gjennomslagskraft.

Vi har her sett på medlemmenes oppfatninger knyttet til ANSAs innflytelse overfor Stortinget, Lånekassen og utdanningsmyndigheter. Respondentene fikk presentert en skala med 7 verdier, der 1 anga svært liten innflytelse og 7 anga svært stor innflytelse. Det viste seg at en klar majoritet av respondentene plasserte seg rundt midtsjiktet for alle tre spørsmålene (verdi 3 til 5), men at det likevel var en del forskjeller.

- I forhold til Stortinget plasserte 47 prosent seg på den nedre delen av skalaen (1-3), 29 prosent plasserte seg på midten (4), mens 21 prosent plasserte seg på den øvre halvdel (5-7). 3 prosent var usikre.
- I forhold til utdanningsmyndighetene plasserte 26 prosent seg på den nedre delen av skalaen (1-3), 30 prosent plasserte seg på midten (4), mens 40 prosent plasserte seg på den øvre halvdel (5-7). 4 prosent var usikre.
- I forhold til Lånekassen plasserte kun 22 prosent seg på den nedre delen av skalaen (1-3), 23 prosent plasserte seg på midten (4), mens 51 prosent plasserte seg på den øvre halvdel (5-7). 4 prosent var usikre.

Resultatene viser at medlemmene er av den oppfatning at ANSA har ganske stor innflytelse overfor Lånekassen, de er splittet når det gjelder utdanningsmyndighetene, og så mener de at ANSA har ganske liten innflytelse overfor Stortinget. Noen ANSA-medlemmer er klart mer positive enn andre i forhold til organisasjonens innflytelse, og det gjelder de tillitsvalgte.

Det er en middels sterk positiv korrelasjon mellom de tre variablene (Pearson $r = 0,5-0,6$) og Cronbachs Alpha er høy (0,78). Vi velger å gjøre en lineær regresjonsanalyse der vi tester hvilke faktorer som spiller inn på medlemmenes holdning til ANSAs innflytelse. Som avhengig variabel benyttes da et sammensatt mål av de tre variablene som vi kaller ANSAs innflytelse.

Tabell 10: Faktorer som spiller inn på vurdering av ANSAs innflytelse.

	Modell 2	
	B	SE
Konstant	13,6 ***	0,6
Tillitsvalgt	1,2 ***	0,2
Kvinne	0,8 ***	0,2
Leser ANSA-nytt	0,6 ***	0,2
Del av utdanning	-0,5 ***	0,2
Alder	-0,08 ***	0,02
Stort ANSA-land	-0,4 ***	0,2
Justert R ²	0,04	

B = Ustandardiserte koeffisienter, SE = Standardfeil.

*** = Signifikant på 0.01-nivå

I regresjonsanalysen får man vite hvor sterkt den avhengige variabelen er påvirket av de enkelte forklaringsvariablene. Med 95 prosent sannsynlighet kan vi konkludere med at:

- Tillitsvalgte har større tro på ANSAs innflytelse sammenlignet med menige medlemmer.
- Kvinner har større tro på ANSAs innflytelse sammenlignet med menn.
- De som leser ANSA-nytt har større tro på ANSAs innflytelse sammenlignet med de som ikke leser dette magasinet.
- De som tar hele utdanningen i utlandet har større tro på ANSAs innflytelse enn de som bare tar deler i utlandet.
- Troen på ANSAs innflytelse går ned ettersom man blir eldre.
- Studenter i store ANSA-land og de i Europa har mindre tro på ANSAs innflytelse enn de som er i andre verdensdeler og som er i mindre ANSA-land.

Det er fullt mulig at svært små sammenhenger er statistisk signifikant, særlig når vi har store utvalgsstørrelser som her. Skal vi ta ut noe av det som synes å ha en klar betydning er det at de tillitsvalgte er mer positive til ANSAs innflytelse sammenlignet med de menige medlemmene.

Den siste delen av spørreskjemaet handlet om anbefalinger, og det besto av fire spørsmål. Respondentene fikk presentert en skala med 7 verdier, der 1 anga svært liten grad og 7 anga svært stor grad. Det viste seg på disse spørsmålene at en klar majoritet av respondentene plasserte seg rundt over midtsjiktet for alle fire spørsmål (verdi 5 til 7), men at det likevel var en del forskjeller.

- I hvilken grad vil du anbefale andre studenter å studere i utlandet?
  - Bare 2 prosent plasserte seg på den nedre delen av skalaen (1-3), 3 prosent plasserte meg på midten (4), mens 94 prosent plasserte seg på den øvre halvdel (5-7). 1 prosent var usikker.
- I hvilken grad vil du anbefale andre studenter å studere på samme sted som deg?
  - Bare 10 prosent plasserte seg på den nedre delen av skalaen (1-3), 9 prosent plasserte meg på midten (4), mens 80 prosent plasserte seg på den øvre halvdel (5-7). 1 prosent var usikker.
- I hvilken grad vil du anbefale kommende utenlandsstudenter å bruke ANSAs infoser?

- 15 prosent plasserte seg på den nedre delen av skalaen (1-3), 19 prosent plasserte meg på midten (4), mens 64 prosent plasserte seg på den øvre halvdel (5-7). 2 prosent var usikker.
- I hvilken grad vil du anbefale kommende utenlandsstudenter å melde seg inn i ANSA?
  - 9 prosent plasserte seg på den nedre delen av skalaen (1-3), 12 prosent plasserte meg på midten (4), mens 79 prosent plasserte seg på den øvre halvdel (5-7). 1 prosent var usikker.

Ut fra dette er anbefalingen om å dra til utlandet meget klar blant tidligere utenlandsstudenter. Hele 94 prosent oppfordrer andre studenter til å ta et utenlandsopphold. Det er betraktelig færre som anbefaler ANSA i svært stor grad (39 prosent), enn de som anbefaler studenter å ta et utenlandsopphold i svært stor grad (67 prosent). Slik sett er anbefalingen av medlemskap i ANSA svakere, men oppfordringen er fortsatt sterk.

Helt til sist skal vi se nærmere på hvilke ANSA-medlemmer som anbefaler ANSA-medlemskap i stor grad, og hvilke som anbefaler ANSA i noe mindre grad. Tre av sammenhengene i modellen er signifikante med 99 prosent sikkerhet.

Tabell 11: Faktorer som spiller inn på anbefaling av ANSA.

	B	S.E.	Wald	Exp(B)	Sig.
Tillitsvalgt	0,8	0,1	33,0	2,3	***
Lese ANSA-nytt	0,5	0,1	26,3	1,7	***
Råd under opphold	0,3	0,1	16,4	1,3	***
Kvinne	0,3	0,1	8,1	1,3	***
Del av utdanning	-0,2	0,1	2,3	0,8	
Andre aktører	-0,1	0,1	1,8	0,9	
(Constant)	-0,2	0,1	2,1	0,8	

*** = Signifikant på 0.01-nivå

I logistisk regresjon er det enklest å se på oddsratioene (ExpB). Vi lærer av denne at oddsen for å anbefale ANSA i stor grad er:

- 130 prosent høyere for tillitsvalgte i ANSA sammenlignet med de som ikke er tillitsvalgt
- 70 prosent høyere for en som leser ANSA-nytt sammenlignet med en som ikke leser ANSA-nytt
- 30 prosent høyere for de som har fått råd fra ANSA under oppholdet sammenlignet med de som ikke har benyttet seg av råd fra ANSA
- 30 prosent høyere for kvinner enn menn

5.6 Kapitteloppsummering

Vi skal i dette oppsummeringskapittelet gå gjennom resultatene punktvis.

1. Bruk av ANSAs informasjonskanaler før utreise

- 1 av 10 benyttet seg ikke ANSA i det hele tatt
- 5 av 10 benyttet seg av skriftlige kilder og/eller deltok på foredrag/messer
- 4 av 10 benyttet seg av personlig rådgivning (i tillegg til skriftlig info)
- Nettsidene er klart mest brukt (6 av 10 i middels/stor grad)

2. Vurdering av ANSAs informasjonsvirksomhet

- ANSA er dyktige på økonomiske og studiefaglige spørsmål
- ANSA får godkjent på informasjon om studiested
- ANSA har en svak henvisningskompetanse (spørsmål/informasjon fra andre)
- Ulike ANSA-medlemmer har ulike vurderinger av informasjonen, og vi tar med to sammenhenger
  - Tillitsvalgte er mer fornøyde enn de ”menige” medlemmer
  - De som tar helutdanning er mer fornøyde enn de som tar delutdanning

4. Skolering av de tillitsvalgte (ca 500 stk.)

- 40 prosent har fulgt ANSAs opplegg (seminar/kurs og lesing)

5. Medlemmenes deltakelse på arrangementer

- 5 av 10 har ikke deltatt på noe arrangement
- 3 av 10 har deltatt på sosialt arrangement
- 2 av 10 har deltatt på faglig arrangement og/eller infomøte og/eller sosialt arrangement
- En rekke forhold spiller inn på deltakelse i ANSA-arrangement, og vi tar med to av disse:
  - Lengden på ANSA-medlemskap
  - Om man tar hele eller deler av studiet i utlandet

6. Bruk av ANSA under utenlandsoppholdet

- Kun 3 av 10 har rådført seg med ANSA under studieoppholdet
  - Hyppigst er det snakk om spørsmål i forhold til Lånekassen

7. Press i forhold til medlemskap

- 40 prosent har opplevd å bli presset i forhold til å melde seg inn i ANSA
  - 7 prosent har opplevd sterkt press

8. ANSA og næringslivet

- Medlemmene mener ikke at det er viktig at ANSA jobber opp mot næringslivet og de mener ikke at jobben ANSA gjør spiller noen rolle for deres karrieremuligheter

- Mer enn 7 av 10 mener at det er en fordel i seg selv å ha erfaring fra studier i utlandet i forhold til karrieremuligheter i Norge
- Under 3 av 10 mener at ANSAs jobb opp mot næringslivet har særlig positiv betydning i forhold til deres framtidsplaner for jobb
- Bare i overkant av 1 av 10 mener at ANSAs viktigste prioritet bør være jobben med å ivareta norske utenlandsstudenters yrkesinteresser

9. Årsaker til medlemskap i ANSA

- For den store majoriteten av medlemmene er gode forsikringsordninger den klart viktigste årsaken til å melde seg inn i ANSA. Informasjon og sosialt miljø følger deretter.
- Faglig arrangement, karrierenettverk og det å styrke ANSA som interesseorganisasjon er i grove trekk bare viktig for de som er tillitsvalgte

10. ANSAs innflytelse

- Mange medlemmer mener at ANSA har ganske stor innflytelse overfor Lånekassen
- En del medlemmer er positive til ANSAs innflytelse overfor utdanningsmyndigheter
- Få medlemmer mener at ANSA har innflytelse overfor Stortinget.
- Flere faktorer spiller inn på troen på ANSAs innflytelse. To grupper som har særlig stor på ANSA er tillitsvalgte og lesere av ANSA-nytt.

6 ANSAs betydning for studentene i utvalgte land

I kapittel 5 gjennomgikk vi resultatene fra spørreundersøkelsen. Her vil vi gjennomgå gruppeintervjuene og hva studentene utdøper om tema fra spørreundersøkelsen og dokumentstudien som hva de benytter av ANSAs informasjonskilder og velferdstilbud, deres vurderinger og deres kjennskap og forhold til ANSAs sekretariat. Vi gjorde rede for sammensetningen av gruppene i kapittel 2.

Vårt utgangspunkt er at forskjellige typer ANSA-land har forskjellig type aktivitet og nytte av ANSA på bakgrunn av geografisk beliggenhet i forhold til Norge, språk og antall studenter som er i landet. Vi intervjuet studenter i Ungarn og Danmark, i tillegg til at vi intervjuet studenter fra USA som hadde kommet hjem relativt nylig. Vi forsøkte også å få til intervjuer med studenter fra Australia og New Zealand, men det meldte seg ikke nok frivillige til gruppeintervju. Vi har derfor intervjuet noen på telefon studerer derfra.

Gruppeintervjuene konsentrerte seg hovedsaklig om ANSAs aktivitet i landet nå. For studentene fra Australia/New Zealand og USA fokuserte vi også noe på perioden etter studiene. Hvordan de fikk vite om og hvordan de kom i kontakt med ANSA var også tema.

6.1 Før studiene

Studentene hadde i varierende grad tatt i bruk av rådgivingstjenestene til ANSA før studiene. Mange hadde vært innom nettsidene, men få av de vi snakka med hadde vært i direkte kontakt med ANSA gjennom telefon eller oppmøte. Henvendelser over e-post var derimot relativt vanlig. Dette er i samsvar med hva lederen for infosenteret fortalte og til dels hva breddestudien viste om hvilke informasjonskilder studentene benyttet før de dro ut. Noen av studentene vi snakket med klagde på at nettsidene ikke var oppdaterte. Ei kunne fortelle at hun hadde gått inn på linken til studiestedet hun søkte på, men at det etter hvert viste seg at informasjonen hun hadde hentet derfra ikke var oppdatert og noe var direkte feil. Denne informanten var nettopp vervet til å være KP og har nå hun ansvaret for å sikre at informasjonen om hennes studiested oppdateres og er riktig. Siden det er de ANSA-tillitsvalgte selv ved de forskjellige skolene som oppdaterer sidene, stiller det store utfordringer til oppdatering som vi også har nevnt tidligere. Etter litt diskusjon blant deltakerne i gruppeintervjuet i København kom det forslag om at erfaringsrapportene KPene legger ut på hjemmesiden bør dateres. På den måten vet studentene

hvor gammel informasjonen er og at de kan oppsøke annen informasjon om det er lenge siden informasjonen ble oppdatert.

Det er mange forskjellige grunner for medlemskap i ANSA, men som breddestudiene viste er forsikring den viktigste. Vi ser det samme blant informantene i gruppeintervjuene. Felles for alle i alle landene er forsikrings- og bankløsningene til ANSA en viktig del av begrunnelsen for å bli medlem. En argumenterte på denne måten:

Jeg ble egentlig medlem av en grunn, og det er billig forsikring, tror jeg, (...) jeg har aldri benyttet meg av rådgiving eller noe annet, så det er egentlig det eneste argumentet mitt
(Informant i København)

Det var likevel ulik vektlegging av dette argumentet mellom landene for noen hadde flere motiver for å melde seg inn. Det sosiale og det å ha et norsk nettverk fikk vi inntrykk av at var vel så viktig som forsikring, spesielt i Ungarn.

De fleste meldte seg før de dro ut. Lederen ved infosenteret sa de hadde inntrykk av at ANSA sto sterkere i foreldregenerasjonen enn den gjør i dag, og at noen studenter kjenner til ANSA via foreldre eller familie som har vært i utlandet. Denne tradisjonelt sterke stillingen ANSA har hatt i norske studiemiljøer kom klart fram i begrunnelsene for hvorfor mange av studentene var medlem:

Det er bare noe man skal, når man er utenlandsstudent (Informant i København)
Det er 'naturlig' å melde seg inn (Informant i København)
Det var en selvfølge å melde seg inn (Informant i Budapest)

Vi ser med andre ord at det for noen var en slags "selvsaghet" å melde seg inn i ANSA, det var en naturlig del av det å være utenlandsstudent. Noen studenter hadde også mer personlige grunner til å melde seg inn utover forsikring eller det selvsagte. Ei som studerte i Australia ble medlem av ANSA fordi hun er et organisasjonsmenneske som liker å arrangere og ville være med på noe den tiden hun var der. Hun synes også det var viktig å være medlem av en organisasjon som jobber for studentrettigheter.

Det var stor forskjell i hvor de hadde først fått vite om ANSA og noen hadde bestemte meninger om hvorfor de ikke meldte seg inn i ANSA før de dro ut, men melde seg inn etter hvert. I Ungarn var det, som i Danmark og i USA, flere forskjellige førstekontaktpunkter for ANSA. Det som likevel var spesielt i Ungarn, var at alle studentene hadde vært gjennom intervju og rådgiving hos Bjørknes, som er norsk agent for veterinærskolen i Ungarn³⁰. Bjørknes hjelper til med hele søknadsprosessen, og i den sammenheng henviser de til ANSA for forsikring. For studentene i USA og Danmark var det større variasjon i hvordan de hadde kommet i kontakt med ANSA. I København hadde flere kommet til ANSA via Lånkassen, som har link på sine

---

³⁰ Bjørknes driver eget rådgivingselskap, som på kommersiell basis hjelper norske studenter med å finne utdanninger i utlandet (Bjørknes World Wide Education www.bjorknes.no/www/). Bjørknes tilbyr gratis studieveiledning, men får penger for å skaffe studenter til de forskjellige studiestedene

nettsider om utenlandsutdanning. Disse institusjonene som ikke har direkte tilknytning til ANSA anbefaler medlemskap på grunn av forsikringen, og det var også, som nevnt, hovedgrunn for mange av studentene for å melde seg inn. Andre steder de hadde fått kjennskap til ANSA, var gjennom utdanningsmesser, lærere på videregående og fra studieveiledere.

Det er også de som valgte å ikke melde seg inn i ANSA før de dro ut. En av informantene i København fortalte at da han reiste som student til Spania for 7 år siden, ville han ikke være medlem av ANSA fordi han ikke trengte et nettverk av nordmenn. Han dro ikke til Spania for å omgås andre nordmenn. Slik tenkte han også når han begynte å studere i Danmark. Han meldte seg inn for tre år siden. Mest på grunn av forsikring, men også mulighetene for et nettverk etter studiene. Han ønsker å være medlem av ANSA Alumni nå når han er ferdig med studiene.

6.2 Under studiene

Alle som deltok i gruppeintervjuene kjente godt til forskjellige sosiale tiltakene som ble arrangert i regi av ANSA, men det var likevel forholdsvis stor forskjell i omfang og oppmøte på de forskjellige arrangementene. Noe var likevel felles i alle landene, slik som markeringen av typiske norske høytider, spesielt 17. mai. Det var også vanlig å feire norske juletradisjoner med julegudstjeneste, julegrøt og julebord. Mer variert var det hvorvidt ANSA hadde ukentlige eller månedlige arrangementer.

For studentene som studerte i Ungarn var disse sosiale arrangementene avgjørende. For noen var det dette som fikk dem til å holde ut. Studentene fortalte at over halvparten av de som starta på studiet har sluttet, av forskjellige grunner. Uten ANSA, sa de, så ville enda flere ha sluttet på studiene. Veterinærstudiet er et veldig krevende studium. I følge våre informanter var det faglig vel så tøft som i Norge. I tillegg hadde de ikke den tryggheten som ligger i et stort familiært og sosialt nettverk. Dette poenget var ikke like gjeldende i København, der var nærheten til Norge mer sentral. Om det skulle skje noe, eller om noe var tungt, var Norge så nært at det var naturlig å få støtte derifra. I tillegg er ikke dansk språk og kultur så forskjellig fra det norske slik at det ikke føles så fremmed å være der, og enklere å etablere et sosialt nettverk på egenhånd. Studentene som hadde studert i USA og Australia/New Zealand er geografisk langt unna, men på grunn av den lavere språklige barrieren, var ikke den sosiale situasjonen så utsatt som for Ungarn-studentene. I Australia finnes det flere norske "studentklubber" som arrangerer en del sosiale treff i de største norske studentbyene, dette gjorde ANSA noe mindre aktuelle der. I Australia hadde de allerede en infrastruktur som muliggjorde sosial aktivitet. I USA opplevde imidlertid de vi snakket med at ANSA og de sosiale og faglige arrangementene hadde stor betydning. Mange var alene eller en av få nordmenn på sitt studiested, og den geografiske avstanden kunne være stor til andre norske studenter. Det gjorde ANSA arrangementene til viktige sosiale begivenheter. Et annet aspekt som følge av de store geografiske avstandene i USA, var at flere tok på seg tillitsverv i ANSA fordi de fikk de mulighet til å reise rundt i USA. Som tillitsvalgt i ANSA for du tilskudd til reise når det er faglige eller organisatoriske arrangement i landet. Det er landsstyrene som betaler dette fordi det er et ønske om at det å være tillitsvalgt ikke skal være så dyrt.

Vi ser et skille mellom det vi kan kalle kjente og ukjente kulturer, både språklig og på et mer generelt plan. Behovet for en sosial infrastruktur er naturlig nok større når du studerer i en fremmed kultur. For våre gruppeintervjuer representerte Danmark og USA kjente kulturer, mens Ungarn var representant for en (relativt) fremmed kultur. Vi fikk inntrykk av at det er færre arrangement og mindre oppmøte i forhold til antallet norske studenter i København og USA, enn i Budapest. Informantene i Budapest kom med en lang liste over små og store arrangement, som det er tradisjon for å gjennomføre. Det er stamtmisch/studentkro annen hver uke, og i løpet av året har de idrettsdag, en ukes skitur, samt at ANSA-Ungarn driver et barnehjem i Romania. I den forbindelse har de et veldedighetsball årlig, for å samle inn penger til arbeidet der. I København arrangerer de "pubcrawl" noen fredager i semesteret. Ellers har de nytt bystyre i år, som har planer om andre arrangement, for eksempel en versjon av Ungarn-studentenes idrettsdag. Her har de også introfest for nye studenter. I Budapest hadde de for første gang i år hatt en fadderordning. Aktiviteten i USA var av naturlige grunner vanskeligere å få oversikt over. USA er like stort som hele Europa, og studentene er spredt tynt utover hele landet. Men i de større norske studentbyene, som San Francisco og New York, spilte ANSA en rolle som sosialt møtested i hverdagen. Flere av USA-studentene brukte aktivitetene i ANSA for å kunne opparbeide seg norske nettverk.

ANSA sekretariatet legger opp til at arrangementene rundt om i landene kan være for alle norske utenlandsstudenter og også for andre lands studenter, men med en differensiering mellom de som er medlem av ANSA og ikke. Denne differensieringen er som oftest ulik pris på inngangsbilletter. I Budapest arrangerer ANSA hvert år en fest for alle studenter samt at de har studentkro annenhver fredag som er åpent for alle. Disse festene og kroene er populære blant andre utenlandske studenter, men i liten grad brukt av ungarene. Våre informanter erfarer at mange er misunnelige på dem som har en organisasjon som ANSA som gjør det mulig å arrangere sosiale og faglige begivenheter. Informantene som hadde vært i USA sa det samme. Vi får inntrykk av at det i Ungarn er et internasjonalt miljø blant studentene, men at det i liten grad involverer ungarene. Studentene vi snakket med går blant annet i internasjonale klasser hvor undervisningen foregår på engelsk og har så langt ikke hatt praksis i Ungarn. Det skal de i løpet av de siste to årene og da vil de kanskje integreres litt mer, men slik de hadde det norske en viktig del av fritiden deres. Det viser seg også ved at de skulle hjem å se "Berlinerpoplene" som har vært høstens store TV-serie i Norge, på nett-tv etter intervjuet. I Danmark derimot skulle de hjem for å se hvordan det gikk med valget i Danmark da vi brøt opp fra intervjuet.

I Danmark får vi inntrykk av at de deltar mer i det danske samfunnet også på fritiden. En av informantene sa for eksempel at hun ikke deltok på det sosiale i regi av ANSA for fritiden hennes var ikke norsk. Likevel har Danmark flere ANSA arrangement som er åpne for medlemmer og ikke-medlemmer av ANSA og under gruppeintervjuet i København ble det foreslått andre typer tilbud, som ikke innebar alkohol i stor grad. Alkohol er enda mer tilstede i hverdagen i Danmark enn i Norge. I tillegg er det en forventning om drikking knyttet til mange studentarrangement. Dette kan virke avskrekkende på en del studenter, likevel ble det presisert at de arrangementer som er i samarbeid med Sjømannskirken og som bystyret i København søker støtte om fra "goodwill" er ikke alkohol sentralt, i alle fall ikke under selve hoveddelen av

arrangementet.³¹ I København kom også ”konflikten” mellom de forskjellige studieretningene fram. Bystyret i København jobber aktivt for et bredere tilbud, som når ut til flere studenttyper. Det kom fram under intervjuet at det er en sterk oppfatning at de aktive ANSA-studentene er ”CBS-ere”, dvs. studenter ved Copenhagen Business School (Handelshøgskolen). ANSA i København har vært sett på som en norsk klikk som har virket ekskluderende. Dette bildet kom også noe fram under intervjuet med USA, hvor det var en type studenter (business) som framsto som de mest aktive i ANSA-organisasjonen, og ikke minst i en av samtalene vi hadde med en tidligere student og leder av et bystyre i Australia. Hun mente at det på den tiden hun var der var et ”veldig blått” ANSA Australia. Det var stort sett business-studenter som var tillitsvalgte. Hun selv gikk på utviklingsstudier og var tillitsvalgt. Business-studentenes holdninger preget mye av aktiviteten. For eksempel er det også der er et veldighetsprosjekt i samarbeid med studentpresten, men vår informant som synes dette var viktig og spennende og gjerne ville at det skulle vært flere humanitære arrangement og prosjekter, følte ikke at ANSA var rette forum. Hun mener og forstår at aktiviteten avhenger av individene som sitter i styrene og derfor kan variere over tid, men at det innebærer også en fare for at ANSA framstår som en klikk og bare for noen. Hun forklarer det slik:

Det er ingen felles sak å enes om. Det er ikke Unge Høyre eller SU som er på tur, men en gjeng ungdommer som har til felles at de studerer i utlandet. Det er ingen føringer på hvordan styrene i landene skal oppføre seg eller hva de skal jobbe med. Det kan gjøre at det virker ekskluderende, men føringene fra Oslo om hvem ANSA er for er inkluderende.

Når det gjelder faglige arrangement, er det store forskjeller mellom de landene vi har vært i. I Ungarn er det stor interesse for fagdagen som holdes årlig: ”Veterinærseminaret”. Det er det Fagutvalget for veterinærer som står for. Fagutvalget går på tvers av land, men som det kom fram i Danmark hadde vår veterinærstudent der ikke hørt om dette. Det er stort sett studenter i Ungarn og Slovakia som deltar på dette. Dette har blitt arrangert flest ganger i Ungarn, men det har også vært et år i München og i Slovakia. I Danmark var det få som kjente til fagutvalgene og deres aktiviteter. Her var det imidlertid flere som ønsket seg et norsk faglig nettverk, spesielt blant norske utenlandsstudenter. En av informantene har meldt seg inn i Norsk arkitektforbund for å sikre seg noe informasjon om hva som skjer i Norge, men med tanke på mulige praksisplasser og også å bygge nettverk synes hun det kunne vært spennende å ha kontakt med norske studenter i andre land. Vi tror noe av årsaken til den sterke interessen og aktiviteten i fagutvalget i Ungarn er tettheten av studenter på samme studie samt at de der går i internasjonale klasser hvor alle norske studentene er samlet. I Danmark er det færre nordmenn på de ulike studieretningen og de går i ordinære klasser eller grupper. Det samme gjelder studentene fra USA. Også her går studentene på forskjellige studielinjer, og det er viktigere hvilket studie du går på enn hvor du bor, når det kommer til faglig aktivitet i regi av ANSA.

Symposiet hadde alle våre informanter hørt om. Symposiet er et næringslivsseminar som arrangeres rett før jul hvert år i Oslo. Mange føler at det ikke er rettet mot dem og tid og sted passer dårlig. Slik det legges opp nå arrangeres symposiet rett før jul. Det gjør det vanskelig for

---

³¹ Det er ikke mulig å søke goodwill-fondet om penger til alkohol – se kapittel 4 for detaljer rundt goodwill-fondet

de som ikke bor i nærheten når de er hjemme i Norge, å komme. Det er også i eksamensperioden, for eksempel i Ungarn. Det gjør det vanskelig å prioritere når juleferien er kort. Symposiet ble derfor i liten grad vektlagt av de studentene som ennå var i studie. En av informantene som hadde studert i USA kunne imidlertid fortelle at han møtte sin nåværende arbeidsgiver på symposiet. En annen i USA gruppen mente at ”symposiet er grunn nok til å melde seg inn” i ANSA Alumni. De fleste informantene hadde hørt om ANSA Alumni. Det var interesse for å melde seg inn i det, men for mange var dette oppfattet som et forum med økonomi/ingeniørutdanning som også ANSA sentralt ga uttrykk for.

6.3 Etter studiene

Studentene var i varierende grad opptatt av ANSAs rolle som interesseorganisasjon. Dette var helt sentralt for studentene fra USA og Australia/New Zealand, som hadde kommet tilbake til Norge. De hadde et veldig bevisst forhold til ANSA sin rolle som interesseorganisasjon. Hos studentene i Budapest og København, derimot, var det mindre viktig. Dette har sammenheng både med at studentene i USA og Australia/New Zealand har kommet hjem og hatt tid til å reflektere og analysere mer sin og ANSAs rolle, og med de forskjellige studieretningene de tok. I USA og Australia/New Zealand var informantene i større grad studenter som skulle inn i det private næringsliv, og de var dermed mer opptatt av utenlandsstudentenes muligheter til jobb. ANSAs rolle som aktør for å framme utenlandsstudentene ble derfor viktigere.

Folk hadde likevel tro på at de skulle få jobb. De fleste informantene mente at det var omtrent like vanskelig/lett å få jobb om du hadde utdanning i utlandet som om du hadde det fra Norge. Flere vektla også at de kanskje ikke ville jobbe i Norge i framtida, og da var det en stor fordel å ikke ha utdanning fra Norge. Noen så likevel at det kunne være vanskelig å komme med en utdanning fra en skole som ingen hadde hørt om i Norge til et jobbintervju. I konkurranse med det ukjente vinner ofte det kjente, mente mange. Selv om den skolen som var ukjent gjerne kunne være en amerikansk toppskole. Mange mente likevel at den skepsisen til utenlandsstudenter var på retur, som følge av den økende fokuseringen på internasjonalisering. To av våre informanter fra USA jobbet til og med i samme bedrift, en bedrift som bevisst satser på utenlandsstudenter.

Studentene fra USA var spesielt imponert over i hvor stor grad ANSA gjorde seg gjeldene i den nasjonale debatten. Handlet en sak om utenlandsstudenter kunne du være sikker på at ANSA var med i bildet. De hadde også lagt merke til organisasjonens arbeid med studentpolitiske saker. Spesielt ble kampen for støtte til ”freshman-året” nevnt³². Studentene i USA savnet de sentrale utdanningsmyndighetene sin tilstedeværelse under utenlandsstudiet. Slik det var nå, var det mer kontakt med UD enn med KD. For disse studentene virket det som utenlandsstudentenes rolle ble mer ivaretatt og verdsatt fra UD sin side. De savnet en mer aktiv utdanningsmyndighet, som jobbet for og med utenlandsstudentene. For våre andre informanter var ikke dette i fokus. Dette

---

³² Lånkassen anser første året ved college i USA, det såkalte freshman-året, for å ha så dårlig akademisk nivå at det kun klassifiserer som videregående utdanning, og du får dermed ikke samme støttemulighet.

har nok sammenheng, som nevnt, at disse studentene ennå ikke var ferdige med studiene, og at de studerte studier som i høyere grad kvalifiserte for jobber i det offentlige.

6.4 Studentenes syn på ANSAs organisering

I alle gruppeintervjuene og med Australia/New Zealand studentene spurte vi om hva de tenkte om måten ANSA er organisert på og hva de syns er bra og mindre bra. Som vi var inne på i kapittel 4, så mener avtroppende generalsekretær i ANSA at det burde vært obligatorisk medlemskap for alle norske utenlandsstudenter i ANSA. Dette er studentene uenig i. Mange mener det må være frivillig om studentene vil være medlem. En grunn er at det er dyrt å være medlem av ANSA om man ikke ønsker eller kan ta nytte av de medlemsgodene ANSA har, som forsikring, bankordning eller sosiale aktiviteter. En student som hadde vært i New Zealand kunne ikke benytte seg av forsikringsordningen til ANSA fordi den ikke var godkjent ved hans studiested. Bankordningen var det også flere som fortalte at ikke passet for dem eller at de fikk bedre tilbud andre steder. Når slike viktige medlemsgoder faller bort faller også grunnlaget for å være medlem bort. Andre ganger kan det være prinsipielle årsaker til å velge å ikke være medlem. Uten at studentene kunne konkretisere dette så mener de at det bør være mulig for studentene å velge å ikke være medlem om det føles rett for dem.

Aktiviteten i ANSA-landene baserer seg på frivillige tillitsvalgte som ønsker å bruke tid på ANSA. De som er tillitsvalgte må være medlem av ANSA. Det er ulike verv som forventer ulik grad av engasjement. KPer har bare et minstekrav og det er å ta i mot henvendelser fra studenter på studiestedet og studenter som har spørsmål angående studiemulighetene der de er KPer. For de som sitter i bystyrene og landsstyrene krever det en større innsats, men det er mye opp til den enkelte hvor mye de ønsker å gjøre. ANSA sentralt har inntrykk av at mange tillitsvalgte ønsker å gjøre mye og mye mer enn det som er forventet. Imidlertid så viser variasjonen i aktivitetene i landene og fra år til år at det er veldig forskjellig hvor og når engasjementet er sterkt. Studentene vi har snakket med som er tillitsvalgte eller har vært tillitsvalgte, sier at det kan bli for mye på enkeltpersoner. Det er særlig ved større arrangement at det kan bli ”mye styr”. I Budapest og også Australia og New Zealand forteller de at det kan være vanskelig å få folk til å sitte i bystyrene og landsstyrene. Det til tross for at mange nordmenn er samlet og aktiviteten er høy – eller kanskje nettopp derfor. Der skjer det masse uansett og medlemmer som ikke er tillitsvalgte og ikke-medlemmer kan være med på det de vil uten å jobbe for det.

Frivilligheten av å være medlem i ANSA ser ut til å ha to sider. På den ene siden oppfatter studentene det som positiv når det gjelder medlemskap i ANSA generelt, men på den andre siden ser ut til å ha negative konsekvenser for aktiviteten ute i landene, som er avhengig av at studentene er medlemmer og engasjerte om det skal være gode sosiale og faglige tilbud til studentene.

6.5 Kapitteloppsummering

Et dominerende funn var ikke overraskende at studentene i land som var langt borte og i fremmed kultur, var mer avhengig av den sosiale infrastrukturen som ANSA sto for. Det som var felles for alle studentene, på den andre side, var at de oppga forsikringsordningen som en viktig grunn til medlemskap. Det var vanskelig å få noe konkrete oppfatninger om rådgivingstjenestene til ANSA. En del hadde tatt det i bruk med hell, men de fleste hadde kun sjekket enkelte opplysninger på hjemmesiden. Videre angir de noe forskjellige aspekter ved ANSA som viktige. For en del av studentene var ANSAs rolle som nettverksbygger viktig. ”Viktigheten av å være en nettverksorganisasjon er sentral” formulerte en student fra USA seg. ANSA som arene for nettverksdannelse var mindre viktig i København, kanskje med unntak av økonomistudentene. Det er stor forskjell på i hvor stor grad studentene tar i bruk de forskjellige arrangementene, spesielt de som er knytta opp mot organisasjonskursing. En del av de som var/hadde vært tillitsvalgte hadde vært på mange arrangementer, mens mange av de ”vanlige medlemmene” ikke hadde hatt noe med ANSA å gjøre i det hele tatt. Det er også veldig stor forskjell på aktiviteten i de forskjellige byene. Studerte du i en by med få nordmenn, var det også naturlig nok lite arrangementer. I tillegg er disse arrangementene avhengig av at noen melder seg til å arrangere dem. Dette var likevel mer en styrke enn en svakhet i følge våre informanter. Avhengigheten av frivillige gjør organisasjonen sårbar, men det gjør også at ANSA har mulighet til å ha kontaktpunkter ved så mange skoler i så mange land. Dette hadde ikke vært mulig, om alle disse skulle hatt lønn for arbeidet. Det blir derfor også viktig, påpekte mange, at de frivillige får noe igjen for det. Enten i form av goder som gratis reiser, eller i form av organisasjonserfaring som kan være nyttig for senere karriereplaner.

Det som alle studentene vektla var ANSAs rolle som ”mekler” ovenfor lånekassen. Dette er et helt sentralt punkt, da lånekassen nok er den ene viktigste brikken i utenlandsstudiet for mange de fleste nordmenn. Som en formulerte det ”Hvis man har et ønske om å ha mange studenter i utlandet, må de legge til rette for det økonomisk”

7 Konklusjon

I dette siste kapitlet tar vi utgangspunkt i målsettingene for evalueringen, og vil på bakgrunn av disse kort trekke sammen våre konklusjoner av prosjektet.

Kapittel 7 er strukturert rundt de fire problemstillingene vi skisserte i innledningen:

- 1. Hvilke informasjonstiltak og velferdstilbud tilbyr ANSA?**
- 2. I hvilken grad benytter medlemmene seg av ANSAs tiltak og velferdstilbud?**
- 3. Hvilken nytte og betydning vurderer medlemmene at ANSA har?**
- 4. Brukes midlene fra Kunnskapsdepartementet i tråd med forutsetningene?**

7.1 Kartlegging av tiltak og tilbud

Velferdstilbud kan forstås på mange måter. ANSA skiller seg fra de nasjonale studentsamskipnadene ved at de ikke tilbyr konkrete goder som barnehageplasser, billigere kantine, hybler og helsetjenester, men i større grad informasjon, rådgivning og økonomiske goder i form av forsikring og sosiale og faglige arrangement ute i landene. Det gjør at vi i denne evalueringen har forholdt oss til et vidt definert velferdsbegrep.

Tabell 12. Klassifisering av ANSAs arbeid

Arbeidsområde	Arbeidsoppgaver	Ressursfordeling
Administrasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomi • Personalledelse • Ansvar for daglig drift	<ul style="list-style-type: none"> • To ansatte, generalsekretær og administrasjons- og økonomikonsulent
Informasjons-tiltak	<ul style="list-style-type: none"> • Internettsider • Personlig veiledning • Svarer på henvendelser på e-post og telefon • Brosjyrer • ANSA-nytt • Stand på messer • Foredrag på videregående skoler og høyskoler/universitet • Temakvelder • Deltakelse på organisasjonskurs/seminarer i ANSA-land	<ul style="list-style-type: none"> • Fem ansatte ved infosenteret + en i ettårs engasjement for å frigjøre mer tid til oppdatering av web

Velferdstilbud	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomisk støtte til arrangement i ANSA-land • Sommerseminar • Leder og fagutvalgslederseminar • Næringslivssymposium • Rådgivning • Beredskap • Medlemsfordeler som forsikring og bankordning 	<ul style="list-style-type: none"> • Fire ansatte • Goodwill-fond • Brannfond • Oppfølging av landene
Studentrettigheter og vilkår	<ul style="list-style-type: none"> • Styreplass i Lånecassen • Lobbyvirksomhet • Fronter ANSA i media 	<ul style="list-style-type: none"> • Presidenten får økonomisk kompensasjon

I denne tabellen har vi forsøkt å klassifisere ANSAs aktivitet og ressursfordeling. Dette er likevel vanskelig. For eksempel definerer ANSA selv de to rådgiverstillingene til å høre inn under det som dekkes av "lånecassemidlene". Men siden rådgivernes kontakt er med studenter som er i utlandet, er de med og sikrer deres velferd under studieoppholdet. Utover informasjonen og rådgivningen til studentene i utlandet, jobber den ene rådgiveren med beredskap og organisasjonsutvikling og den andre opp mot presidenten og hans politiske arbeid for studentenes rettigheter og vilkår. Dette arbeidet kan karakteriseres som velferdstilbud og interesseorganisasjonsarbeid og viser at det også er glidende overganger mot det politiske arbeidet. Det er med andre ord vanskelig å skille tydelig mellom hva som er informasjonstiltak og velferdstilbud når det gjelder ressursfordelingen av de ansatte. Mye av arbeidet går over i hverandre. Administrasjonen bistår på alle arbeidsområdene og har ansvar for daglig drift og økonomi.

Store deler av overføringene fra KD og overføringene via Lånecassen går til å lønne de ansatte. Selv om 45 prosent av medlemskontingenten går til drift av landene, er det riktig å si at også overføringene fra KD går til konkrete tiltak og tilbud. Her er velferdstilbudene til studentene i ANSA-landene det mest åpenbare. Goodwillfondet dekkes av disse midlene og til dels noe av brannfondet. Dette er midler ANSA-landene må søke om når de vil arrangere studentaktiviteter i ANSA-regi, for eksempel til fagdager, 17. mai, julearrangement eller idrettsdager. Videre er det en utgiftspost som "oppfølging av landene", som sannsynligvis dekkes av overføringene fra KD. Denne posten dekker reiseutgifter for ANSA-sekretariatet og hovedstyret når de besøker medlemslandene. Seminarer og kurs som ANSA-sekretariatet er ansvarlig for, dekkes også sannsynligvis av disse overføringene, bortsett fra næringslivssymposiet som dekkes av kontingentene bedriftene betaler for å delta. En del av budsjettene ved seminarer/kursene er satt av til reiserefusjon for de tillitsvalgte i ANSA-landene. Bruken av midler kommer vi tilbake til under vurderingene.

7.2 Medlemmenes bruk og nytte av ANSAs tiltak og tilbud

Gjennom en spørreundersøkelse til alle ANSA-medlemmer og gruppeintervju og individuelle intervju med studenter i utvalgte land, er studentenes bruk og nytte av ANSAs informasjonstiltak og velferdstilbud belyst.

ANSA tilbyr en rekke informasjonstiltak for å nå sine ulike målgrupper. Internett-sider, brosjyrer, ANSA-nytt og stand på messer er det som når den bredeste målgruppen, men i tillegg tilbys personlig veiledning, svar på henvendelser via telefon og e-post, foredrag og temakvelder. Når det gjelder velferdstiltak, er økonomisk støtte til arrangement i ANSA-land blant de viktigste, sammen med ulike typer seminarer: sommerseminarer for tillitsvalgte, årlig næringslivsseminar for å koble hjemvendte kandidater og næringsliv, rådgivnings og beredskapstjenester, samt medlemsfordeler som forsikring og bank.

ØFs spørreskjemaundersøkelse viste at det er publikasjonen ANSA-nytt som har størst oppslutning, og hele 70 prosent av studentene svarte at de har lest dette under sitt opphold. Videre er internett-sidene populære, da 60 prosent av medlemmene har brukt denne før og under utenlandsoppholdet. Halvparten av informantene har deltatt på ett eller flere typer sosiale arrangementer. Lengden på ANSA-medlemskapet og om man tar hele eller deler av studiet i utlandet påvirker deltakelsen. Betydningen av arrangementene varierer, og det er i de land som ligger lengst fra Norge og er kulturelt forskjellig fra oss, at de sosiale arrangementene er viktigst. Når det gjelder ANSAs rådgivningstjeneste, er det flest spørsmål rundt finansiering/forsikring og Lånekassen, og 19 prosent av informantene har benyttet seg av slike tilbud. De som har benyttet seg av veiledning, har hatt et positivt utbytte av dette. ANSA har også en rolle på et område som er ukjent for mange, nemlig i forbindelse med sykdom og vanskelige personlige saker for studentene. Det er 9 prosent som har benyttet seg av ANSA i slike sammenhenger. Da er det også et utstrakt samarbeid med Sjømannskirken.

Forsikringsordningene er den viktigste motivasjon for å tegne medlemskap i ANSA. 50 prosent oppgir dette som årsak. Hele 78 prosent er også godt fornøyd med informasjon om finansiering og forsikring. Like fornøyd er ikke informantene med den mer spesifikke informasjonen om de enkelte studier og studiesteder, der i overkant av 50 prosent er fornøyd. Denne lave oppslutningen skyldes at nettsider oppfattes som til dels lite oppdaterte og mangelfulle. Forskjellen i brukertilfredshet kan forklares ved at ANSA prioriterer sine midler mot generell informasjon som når den største målgruppen. Det er varierende aktivitetsnivå fra ett sted til et annet, som skyldes faktorer som motivasjonen for å ta tillitsverv på det enkelte sted, og det sosiale miljøet blant studentene på stedet. Tillitsvalgte og de som tar utdanning på heltid er de som er mest fornøyd med ANSA sine tiltak

7.3 Vurderinger

Våre vurderinger av bruken av midlene fra Kunnskapsdepartementet gjør det naturlig å sammenligne ANSA med de nasjonale studentsamskipnadene (jf kapittel 3). Denne diskusjonen er viktig, fordi noe av grunnlaget for deler av finansieringen av ANSA ligger nettopp i samskipnadsrollen. Det er flere viktige forskjeller mellom studentsamskipnader og ANSA. Et eksempel er at det kun er departementet (KD) som beslutter om studentsamskipnader skal opprettes, legges ned eller slås sammen (jf § 2 i Studentsamskipnadsloven), mens det i ANSAs modell kun er generalforsamlingen til ANSA som kan beslutte slike organisasjonsendringer. Dette kan være problematisk, ettersom ANSA får penger over et budsjett som er regulert etter en lov som ikke ANSA trenger å følge. Dette paradokset gjør det naturlig at KD følger ANSAs aktivitet tett.

Et annet viktig forhold er at ANSA jobber på flere plan. De er et informasjons- og rådgivingsorgan for studenter som vil til utlandet, de skal gjøre en jobb som tilrettelegger for det psykososiale miljøet til studentene som er i utlandet og de er en meget aktiv interesseorganisasjon. ANSA har også et apparat tilgjengelig som er nyttig i krisesituasjoner, både for myndighetene og studentene selv. I tillegg til dette har vi ANSAs rolle som forsikringsformidler, og det er denne rollen mer enn halvparten av medlemmene peker på når de forklarer hvorfor de har medlemskap i organisasjonen.

ANSAs rolle som rådgiver for utenlandsstudenter er viktig. De er den eneste ikke-kommersielle aktøren på markedet. I et marked som i stadig større grad handler om store penger med stadig flere kommersielle aktører, ser vi at det er bra at norske studenter har tilgang på et rådgivingsapparat som er uholdt og profesjonelt. Denne aktiviteten, finansiert over kap. 2410, post 75 på statsbudsjettet, er en sentral del av ANSAs aktivitet. Etter våre beregninger i kapittel 3, dekkes ANSAs informasjonsaktivitet bare delvis av Lånekassen. Bare infosenterets utgifter, inkludert administrasjon, summeres omtrent til overføringene fra Lånekassen, ca 4,9 millioner. Som vi har sett er ANSA, ifølge medlemmene, gode på generell informasjon. Infosenteret har likevel en utfordring i et marked med stadig mer aktive kommersielle aktører. Det er en fare for at dette viktige tilbudet drukner i den kommersielle jungelen hvis ikke infosenteret bruker større midler på markedsføring. Slik det er i dag, har ikke infosenteret mulighet til å konkurrere på synlighet med det største kommersielle aktørene³³.

Det er mulig å argumentere for at KDs overføring over kapittel 270, post 74, brukes til å støtte velferdstiltak i ANSA-landene. ANSA får ”ganske mye ut av lite” siden alle velferdstilbudene i de forskjellige landene i sterk grad er basert på frivillighet. Det kan her bemerkes at halvparten av medlemmene har deltatt på ulike arrangementer, i særlig grad har de deltatt på sosiale arrangementer. Som nevnt i kapittel 3, kan vi si at 1,600 000 av samskipnadens midler går rett til "drift av landene". I revidert budsjett for 2007, inkluderer dette brannfond, sommerseminar, ANSA stipend, goodwill mm. De resterende 900 000 går med til å dekke resten av driften av

---

³³ Med kommersielle aktører, menes her hovedsakelig norske agenter for utenlandske universiteter, som får provisjon for å skaffe norske studenter. Eksempler er Bjørknes, Go Study! og Kilroy Education (delvis eid av flere studentsamskipnader)

ANSA, for eksempel lønnsutgifter og driftskostnader. Det har ikke vært mulig å få en detaljert oversikt over hvordan samskipnadsmidlene brukes. Det har heller ikke vært et krav fra KD at ANSA skal kunne gjøre rede for dette.

Midlene som overføres via kap. 2410 og kap. 270, til sammen omtrent 7,2 millioner kroner, har få spesifikke krav fra KD eller Lånekassens side. Dette kan være problematisk. En såpass stor overføring innebærer normalt en rimelig tett oppfølging med klare kriterier for godkjent bruk av midlene. I dette tilfellet står ANSA relativt fritt til å disponere sine midler. Dette gjør det vanskelig å vurdere ANSAs disponeringer og bruk, jamfør denne evalueringen, som må ta i bruk til dels omfattende metoder for å få en viss innsikt i kvaliteten på tilbudene. At det er få krav til rapportering åpner likevel for en relativ fleksibel budsjettstyring fra ANSA sin side. Dette kan være en fordel, siden mange av aktivitetene ANSA driver med henger såpass sammen; det er ikke alltid enkelt å si hva som er hva. Et eksempel er de relativt store utgiftene ANSA har på å trene tillitsmannsapparatet sitt. De tillitsvalgte er viktig for å skaffe oppdatert og pålitelig informasjon til informasjonsaktiviteten til ANSA. Samtidig er disse tillitsvalgte helt sentrale i de velferdstilbudene som tilbys ute i landene. Skal kostnadene ved de tillitsvalgte dekkes av ”samskipnadsmidler” eller ”Lånekassemidler”? De få kravene til rapportering gjør dette spørsmålet mindre viktig, og til dels uinteressant. Det kan derfor hevdes at en slik stor frihetsgrad er formålstjenelig, men bare så lenge KD rent formelt kan stå inne for en slik løsning. Det er naturlig å gå mer inn på de kravene som faktisk ligger i tildelingsbrevene i dag.

Vi har sett at ANSA har mange ulike aktiviteter, men også at disse aktivitetene henger sammen. ANSA går langt utover samskipnadsrollen, men evaluator kan verken konkludere for eller imot på spørsmålet om midlene fra Kunnskapsdepartementet brukes helt i tråd med forutsetningene. Et poeng i denne sammenheng er at Studentsamskipnadsloven § 1, andre ledd, åpner for en egen forskrift for studentsamskipnaden for norske studenter i utlandet. En slik forskrift kunne inneholde de krav til aktiviteter som KD finner naturlige å inkludere. Dette vil på den annen side, stille nye krav til organiseringen av tilbudene som ANSA tilbyr. Hvis det er ønskelig med en tettere oppfølging fra KD sin side, må det etableres formelle koblinger mellom ANSA og KD, utover den rapportering som foregår i dag. Dette kan oppnås, for eksempel, gjennom styrerepresentasjon.

Støtten fra det offentlige er svært viktig for ANSA, men at ANSA får støtte som studentsamskipnad kan problematiseres siden ANSAs rolle går langt utover det andre samskipnader gjør, jf. formålsparagrafen som sier de skal:

ivareta utenlandsstudentenes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser og skape forståelse for den ressurs utenlandsstudentene representerer i kraft av sin internasjonale erfaring og kompetanse.

Slik vi ser det så går ANSA langt utover studentsamskipnadsfunksjonen, slik at det ikke er gitt at KD er de eneste som skal sørge for økonomiske overføringer til ANSA. Midlene fra KD er øremerket velferdstilbud gitt av en studentsamskipnad. Videre overfører KD midler via Lånekassen som skal gå spesifikt til informasjonstiltak. ANSA sitter også i styret til Lånekassen,

slik at de har et mer forpliktende samarbeid enn hva ANSA har med KD per i dag. ANSAs rolle, derimot, kan også ses i en større internasjonalsammenheng. Det er også mulig å tenke seg at KD via SIU (Senter for internasjonalisering av høyere utdanning) kan overføre midler rettet mot arbeidet for internasjonalisering av høyere utdanning. Dette er et område ANSA jobber med og har kunnskap om, spesielt når det gjelder informasjonsarbeidet rettet mot studenter som ønsker å studere i utlandet. ANSAs formålsparagraf er klar på at de skal jobbe for å fremme utenlandsstudentens betydning i Norge. Alternativt kan det legges opp til et mer forpliktende samarbeid i form av deltakelse i hverandres styre eller arbeidsgrupper. Sett i en internasjonalsammenheng, er det også mulig å se for seg en formalisering av samarbeidet ANSA har med UD, for eksempel i form av økonomiske overføringer fra departementet. I dag er det et ikke forpliktende samarbeid om beredskap, der ANSA er invitert på møter hvert halvår om beredskapsarbeidet. ANSAs president sitter også i en refleksgruppe i UD, som ser på hva utenrikspolitikken gjør med studentmobiliteten. UD framstår derfor som en sentral samarbeidspartner for ANSA. ANSA ser også AID (Arbeids- og inkluderingsdepartementet), som en sentral samarbeidspartner på områder som godkjenning av utdanning fra utlandet. Slik vi vurderer det er det altså flere departement og sentre som er aktuelle som ANSAs støttespillere økonomisk eller i form av deltakelse i arbeidsgrupper og/eller representert i hverandres styre. ANSAs utfordring når det gjelder kontinuitet og profesjonalitet vil kunne styrkes om eksterne hadde styreplass i ANSAs styre. Det er likevel vanskelig å se for seg at KD selv skal sitte i styret. ANSAs rolle som interesseorganisasjon er avhengig av et uavhengig styre. KD sitter i dag heller ikke i styrene til samskipnadene, selv om de lokale utdanningsinstitusjonene gjør det.

KD har relativt få kriterier og forutsetninger for sine bidrag over kap. 270 og kap. 2410. Dette gjør det vanskelig å vurdere til fulle hvorvidt ANSA oppfyller de krav som er satt. Ut fra de aktiviteter de gjør i dag, samt den bruken og nytten som er av deres tjenester i dag, vurderer vi likevel at de oppfyller de forutsetninger og kriterier fra KD og Lånekassen slik de står i dag.

Referanser

ANSA 2007a. Om ANSA.

Tilgjengelig på: http://www.ansa.no/Om_ANSA/

ANSA 2007b. Tidligere utenlandsstudent ny minister i Kunnskapsdepartementet

Tilgjengelig på: <http://www.ansa.no/Nyheter/Nyhetsarkiv/Tidligere-utenlandsstudent-ny-minister-i-Kunnskapsdepartementet-/>

ANSA 2007c. Media

Tilgjengelig på: http://www.ansa.no/Om_ANSA/Media/

ANSA 2007d. Beredskap

Tilgjengelig på: <http://www.ansa.no/upload/Dokumenter/Beredskap/beredskapsplan.pdf>

ANSA 2007e. Statutter

Tilgjengelig på:

<http://www.ansa.no/upload/Dokumenter/Politikk/ANSAs%20Statutter%202007-2008.pdf>

ANSA 2007f. Håndbok for tillitsvalgte

Tilgjengelig på: <http://www.ansa.no/upload/handbok07.pdf>

Innst.S.nr.106 (2005-2006)

Tilgjengelig på: <http://www.stortinget.no/inns/inns-200506-106.html>

Guldvik, I. 2002. Troverdighet på prøve. Om gruppeintervju som metode for å produsere valide data om politiske diskurser, *Tidsskrift for samfunnsforskning* 1:2002: 30-49

Kvale, S. (1998): *Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzels forlag

Lov om studentsamskipnader. Tilgjengelig på: http://www.lovdatab.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/usr/www/lovdatab/all/tl-19960628-054-0.html&emne=samskipnad*&&

Løwe, T. og Sæther, J. P. 2005, *Studenters inntekt, økonomi og boforhold., Studenters levekår 2005*, Rapport 2007/2, Statistisk sentralbyrå, Oslo/Kongsvinger

NOU 2000. *Frihet med ansvar: Om høgre utdanning og forskning i Norge.*
Tilgjengelig på: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/NOUer/2000/NOU-2000-14.html?id=142780>

SSB 2007a. Tema: Innvandring og innvandrere
Tilgjengelig på <http://www.ssb.no/emner/00/00/10/innvandring/>

SSB 2007b. Tema: Universitet og høyskoler
Tilgjengelig på <http://www.ssb.no/emner/04/02/40/>

SSB 2007c. Studenter i høyere utdanning i Norge og norske studenter i utlandet.
Tilgjengelig på 1: <http://www.ssb.no/emner/04/02/studiutl/tab-2004-01-20-01.html>
Tilgjengelig på 2: SSBs statistikkbank (1992-2006)

SSB 2000, *Norsk standard for utdanningsgruppering*, Statistisk Sentralbyrå, Oslo/Kongsvinger

VG 2007. *Hun bygger for barna*. 10.10.2007

Wiers-Jenssen, J. 2005. *Utbygging av utdanning fra utlandet*. NIFU Step Rapport 3/2007

Wiers-Jenssen, J. 2003. *Over bekken etter vann? Hvorfor studere i utlandet når det finnes lignende tilbud i Norge* NIFU Skriftserie, 26

Wilkinson, S. (1999): How useful are focus groups in feminist research? In Barbour, R. S & J. Kitzinger (Eds.) *Developing Focus Group Research*. London: Sage

Evaluering av ANSA

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet har Østlandsforskning gjennomført en evaluering av ANSA.

Evalueringen er gjennomført i tidsperioden oktober til desember 2008.

I evalueringen er det benyttet metodetriangulering. Rapporten baserer seg på analyser av en spørreundersøkelse til ANSAs medlemmer (2300 respondenter), gruppeintervjuer med ANSA-medlemmer (23 informanter), og dybdeintervjuer med sentrale aktører innen ANSA.

I rapporten konkluderer vi med at ...

Rapport nr.: 15/2007

ISBN nr: 978-82-7356-611-9